

Metsänvartijan tarina

**Musiikin perusteiden integrointi varhaisiän musiikki-
kasvatusmateriaaliin**

Tiina Perkiö

Opinnäytetyö
Toukokuu 2019
Hyvinvointiyksikkö
Musiikkipedagogi (AMK)
Varhaisiän musiikkikasvatus

Tekijä(t) Perkiö, Tiina	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Toukokuu 2019
	Sivumäärä 80	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Metsänvartijan tarina Musiikin perusteiden integrointi varhaisiän musiikkikasvatusmateriaaliin		
Tutkinto-ohjelma Musiikkipedagogi		
Työn ohjaaja(t) Pantsu, Leena		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tutkimuksellisen kehittämistyön aiheena oli musiikin perusteiden integrointi uuteen varhaisiän musiikkikasvatusmateriaaliin. Tavoitteena oli säveltää monipuolisia ja pedagogisesti perusteltuja kappaleita, joihin integroitiin oleellisia musiikin perusteiden alkeita. Kehittämistyön tuloksena saatiin Metsänvartijan tarina -materiaali, johon kuuluu yhdeksän kappaletta.</p> <p>Kehittämistyön tietoperustaa varten tutustuttiin 6-8 -vuotiaiden lasten musiikilliseen kehitykseen sekä jo olemassa oleviin musiikin perusteiden ja koulujen oppimateriaaleihin. Kerätyn tiedon pohjalta valittiin oleellisimpia mukaan otettavia asioita. Kappaleiden taustatarinan hahmottelu alkoi limittäin tiedon keräämisen kanssa, jonka jälkeen alkoi varsinainen sävellystyö.</p> <p>Kappaleet sovitettiin yleisimpiä varhaisiän musiikkikasvatusryhmissä käytössä olevia soittimia käyttäen, mukaan valittiin esimerkiksi kantele, ukulele, käsirumpu ja nokkahuilu. Joistain kappaleista tehtiin kaksi eri sovitusversiota eri sävellajeissa, toinen ukulelelle sopivassa sävellajissa ja toinen kanteleelle.</p> <p>Kappaleiden haastavuus suunniteltiin vähitellen lisääntyväksi. Kirjallisessa osiossa kappaleet käsiteltiin tarkasti. Mukaan laitettiin joitain lähestymisvinkkejä. Stemmoja voi soveltuvin osin soittaa myös muilla soittimilla, esimerkiksi jousisoittimilla.</p> <p>Tuloksena syntynyt Metsänvartijan tarina muodostui monipuoliseksi, tarinallisesti eteneväksi kokonaisuudeksi. Sävellystyö tuntui ajoittain haastavalta, mutta ikäryhmän lasten mielessä pitäminen helpotti työtä. Yksi mieleenpainuvimmista tekijöistä oli tarinan kannattelu niin, että kappaleet toimivat myös omina kokonaisuuksinaan. Kappaleet sisältävät oleellisimpia musiikin perusteita alkeita, ja niitä voi sovittaa uudelleen tarpeen mukaan.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Varhaisiän musiikkikasvatus, musiikin teoria, musiikin perusteet, opetusmateriaali		
Muut tiedot (Salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Perkiö, Tiina	Type of publication Bachelor's thesis	Date May 2019 Language of publication: Finnish
	Number of pages 80	Permission for web publication: x
Title of publication The Story of the Forest Guard The integration of music fundamentals into early childhood music education -material		
Degree programme Degree Programme in Music		
Supervisor(s) Pantsu, Leena		
Assigned by		
<p>The topic of this developmental research was to integrate the basics of music fundamentals into new material for early childhood music education groups. The goal was to compose versatile and pedagogically justified songs and to integrate the basics of music fundamentals into these songs. The result of the process was The Story of the Forest Guard -material, which includes nine songs.</p> <p>For the knowledge base of the thesis, both the musical development of children from six to eight years and already existing material for schools and music theory -groups were examined. Based on collected information, the most essential issues were selected. The planning of the background story started simultaneously with the collection of the information, after which the actual composing began.</p> <p>The songs were arranged for the most common instruments used with early childhood music education groups, such as kantele, ukulele, hand drum and recorder. Two arrangements were made of some songs in order to include a key signature well-suited for both the kantele and ukulele.</p> <p>The level of difficulty was planned to increase gradually. The songs were introduced in the written part. Some ideas for the use of the songs were included. The parts can be played with other instruments, for example, string instruments as well, if suitable.</p> <p>The result, The Story of the Forest Guard -material, became a versatile, narratively progressive material. The composing felt challenging at times but keeping the children of the chosen age group in mind made it easier. One of the most memorable things was carrying on the narrative in a way that would allow the songs to function as individual pieces. The songs include the most important basics of music fundamentals and can be re-arranged.</p>		
Keywords/tags (subjects) Early Childhood Music Education, Music Theory, Music Fundamentals, Teaching Material		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Mikä tuo olento on?	3
2	Seikkailua kohti	5
3	Nähdä saan	8
	3.1 Laulamisen ja musiikin elementtien kehittyminen	8
	3.2. Kehitysteorioita.....	10
4	Pöllön tarina	16
	4.1 Musiikin perusteiden oppikirjat teoreettisten aiheiden opettajina.....	16
	4.2 Koulun musiikinkirjat teoreettisten aiheiden opettajina.....	20
5	Iltahämärässä	25
	5.1 Kappaleisiin valitut musiikin teoreettiset aiheet.....	25
	5.2 Sävelletyt kappaleet.....	28
	5.3 Johtopäätökset	37
6	Löysin uuden ystävän	39
	Lähteet	44
	Liitteet	46
	Liite 1. Metsänvartijan tarina -opetusmateriaali.....	46

Taulukot

Taulukko 1. Kappaleisiin valitut musiikin teoreettiset aiheet.....	28
--	----

1 Mikä tuo olento on?

Opinnäytetyön aihe selkiytyi Musiikkikasvatuksen soveltava didaktiikka -kurssin aikana. Omia pieniä lauluja on syntynyt aiemminkin jonkin verran, mutta tällä kurssilla rohkaistiin tekemään lisää omia kappaleita. Nyt lauluihin lisättiin tietoisesti musiikin perusteiden alkeita. Rajasin ikäryhmäni 6-8 -vuotiaisiin lapsiin. Kyseisen ikäryhmän lapset eivät vielä käy musiikin perusteiden oppitunneilla, mutta teoria-aiheiden läpikäyminen lapsen kehitystason mukaisesti on mielestäni tärkeää. Oman kokemukseni mukaan joillekin oppilaille musiikin perusteiden opiskelusta muodostuu kynnys, jonka yli on vaikea päästä. Mielestäni tietopohjaa on alettava määrätietoisesti muodostaa jo varhaisiän musiikkikasvatuksen aikana, kunhan se tapahtuu lapsenmukaisesti ja lapselle helposti ymmärrettävästi.

Olen toiminut varhaisiän musiikinopettajan tehtävissä jo aikaisemmista instrumenttipedagogiopinnoista lähtien. Työelämässä olen kaivannut lisää monipuolisia, musiikin teoria-aineisiin sukeltavia, kenties jo valmiita sovituksia soittoryhmille. Soittoryhmät kulkevat eri musiikkiopistoissa hieman eri nimityksin ja painotuksin. Panula-opistossa tarjotaan soitinmuskariryhmiä, joissa soitetaan lukuvuoden aikana kanteletta, nokkahuilua ja ukulelea suunnilleen esikouluikäisten lasten kanssa. Näiden lisäksi tarjotaan kantele-, nokkahuilu- ja ukuleleryhmiä suunnilleen 7-8 -vuotiaille lapsille. Kahtena vuotena opetettävänani on ollut myös musiikin perusteiden valmennusryhmiä, joissa aloitettiin musiikin perusteiden läpikäymistä erityisesti laulaen. Näiden ryhmien ohjaaminen on tuonut lisänäkemystä siitä, millaisia teoria-asioita mielestäni olisi tärkeää käydä läpi.

Opinnäytetyöni aiheen valintaan vaikutti myös opetussuunnitelman muutos. Aiemman kaltaiset musiikin perusteiden oppitunnit jäivät joissain musiikkiopistoissa sellaisenaan osaksi historiaan. Esimerkiksi Panula-opiston Opintokokonaisuuksissa yksi ja kaksi musiikin perusteet opetetaan pienryhmissä, joissa käydään asioita läpi oman soittimen näkökulmasta. Näissä Muusikon perustaidot -ryhmissä lauletaan, soitetaan sekä harjoitellaan myös teoria-asioden kirjoitusta. Seuraavissa Opintokokonaisuuksissa mukaan tulevat erikseen musiikin perusteiden opettajan

pitämät tunnit. Vaikka säveltämissäni kappaleissa on keskitytty erityisesti tiettyihin, varhaisiän musiikkikasvatusryhmissä yleisimpiin instrumentteihin, voi niitä käyttää esimerkiksi puhallin- tai jousiryhmän kanssa niille soveltuvien osien.

Kappaleiden taustatarina pyöri Metsänvartijan ympärillä. Kuka hän on, mistä hänet löytää? Miellyn Musiikkikasvatuksen soveltuva didaktiikka -kurssin aikana tekemääni Mikä tuo olento on? -kappaleeseen. Tuntui siltä, että samaan aiheeseen liittyviä lauluja voisi syntyä lisääkin. Oli helpompi aloittaa uuden materiaalin säveltäminen, kun mielessä oli tarinan aihio, jota lähteä kehittelemään.

Opinnäytetyön tietoperustassa on luotettavaa tietoa lasten musiikillisen kehityksen vaiheista valitun ikäryhmän mukaisesti. Sen lisäksi esitellään jo olemassa olevia musiikkikasvatusmateriaaleja. Pidän tärkeänä tutustua ja palauttaa mieliin lasten musiikillisen kehityksen vaiheita, jotta voisin paremmin suunnata asiat juuri ikäryhmäni lapsille. Olemassa olevista materiaaleista uskoin saavani käsityksen siitä, millaisia asioita tähän asti on pidetty tärkeinä.

Opinnäytetyön tehtävänä oli tuottaa uutta opetusmateriaalia, joka sisältää pedagogisesti sopivia aiheita musiikin perusteiden alkeiden opettamiseen 6-8 -vuotiaille lapsille. Tavoitteina oli kerätä luotettavaa taustatietoa lapsen musiikillisesta kehityksestä sekä jo olemassa olevista materiaaleista. Henkilökohtaisina tavoitteinani oli kehittyä kappaleiden säveltämisessä varsinkin tarinallisuus mielessä pitäen sekä parantaa nuotinkirjoitusohjelman käyttötaitojani.

2 Seikkailua kohti

Opinnäytetyön tutkimustehtävä asetettiin seuraavasti:

Tuotetaan 6-8 -vuotiaiden lasten varhaisiän musiikkikasvatusryhmiin uutta opetusmateriaalia, johon integroidaan musiikin perusteiden alkeita siten, että lapset huomaamattomasti oppisivat samalla musiikin perusteita. Halusin kehittää sävellystaitojani ja liittää säveltämisen opinnäytetyöhöni, sekä löytää aiheeseen sopivan pedagogisen lähestymistavan. Oli pohdittava myös oikea tutkimustapa.

Opinnäytetyöni on tutkimuksellinen kehittämistyö. Kehittämistoiminnalla tähdätään jonkin selkeän tavoitteen saavuttamiseen, esimerkiksi toimintatavan tai toimintarakenteen kehittämiseen. Tässä tapauksessa olen määritellyt itse tavoitteet, eikä niitä annettu ulkopuolelta. Kehittämistyön päämääränä on muutos, parannus nykytilaan. (Toikko & Rantanen 2009, 14-16.)

Opinnäytetyön tavoitteena oli kerätä taustatietoa ja niiden pohjalta luoda uutta, pedagogisesti perusteltua ohjelmistoa. Taustatietoa kerättiin niin lasten yleisestä musiikillisesta kehityksestä kuin myös olemassa olevan materiaalin esimerkeistä. Hakalan (2018) mukaan aineisto on sisäisesti luotettavaa, kun se kuvaa niitä asioita, joita tutkittiin. Aineisto on myös ulkoisesti luotettavaa, kun niistä kerättyjen tietojen pohjalta on mahdollista tehdä yleisiä päätelmiä. (Hakala 2018, 19-24.)

Tietoa on kerätty myös arkityössä havainnoimalla, niin sävellyksiä testaamalla kuin opetustilannetta ylipäänsä arvioimalla. On opetettu valitun ikäryhmän ikäisiä lapsia ja peilattu omia kokemuksia lähteistä kerättyyn tietoon. Havaintoja ei voitu pitää suorina tuloksina, vaan pikemminkin vihjeinä, joita tulkitsemalla voidaan ymmärtää tutkittuja ilmiöitä. (Alasuutari 2011, 77-78.)

Tieteellinen tieto on luotettavaa, mikä kohdistuu niin tutkimusmenetelmiin, -prosessiin kuin -tuloksiinkin. Kehittämistoiminnassa käyttökelpoisuus on oleellinen osa luotettavuutta. Tiedon on oltava todenmukaista ja hyödyllistä.

Kehittämistoiminnassa luotettavuuteen liittyy haasteita, esimerkiksi toistettavuus voi osoittautua haasteelliseksi. Toikko ja Rantanen (2009, 123) kertovat Lincolnin ja

Cuban (1985) todenneen vakuuttavuuden olevan yksi luotettavuuden keskeisimmistä kriteereistä. Tutkimusaineiston keräämisen ja analysoinnin on oltava sekä huolellista että kuvaavaa, mikä tuo tutkimukseen johdonmukaisuutta. Uskottavuus on tärkeä luotettavuuden kriteeri. (Toikko & Rantanen 2009, 121-124, 158.)

Opinnäytetyötä varten on kerätty aineistoa huolellisesti. Tietoa on saatu alan kirjallisuudesta niin lapsen kehitykseen liittyen kuin musiikin perusteiden opetukseen liittyen. Toistettavuus on haastavaa. Saman tietopohjan perusteella luodut kappaleet ja niihin integroidut musiikin perusteet saattavat muodostua erilaisiksi. Saatuja tietoja ja tuotettua opetusmateriaalia on analysoitu kriittisesti. On pyritty osoittamaan, että tehty työ on uskottavaa ja johdonmukaista.

Hiljainen tieto on tärkeässä osassa tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa. Ammatilainen ei aina pysty määrittelemään mihin tieto toiminnasta perustuu. Tutkimusta ei voi perustaa pelkästään hiljaiselle tiedolle, mutta sillä on oma osansa tutkimuksessa. Hiljainen ja käsitteellinen tieto tekevät yhteistyötä. Kehittämistieto on muutakin kuin pelkkää arkitietoa, toiminnan yhteydessä saadaan monenlaista tietoa. (Mts. 40-41.)

Tämän opinnäytetyön myötä saadut tiedot ovat käyttökelpoista ja hyödyllistä tietoa, minkä lisäksi ne perustuvat vahvasti tutkijan kokemuksiin.

Lähestymistapa on ollut myös toimintatutkimuksellinen. On haluttu tutkia, miten musiikin perusteiden integrointia on toteutettu tähän asti ja miten asiaa mahdollisesti voisi vielä parantaa. Tutkija on osallistunut aktiivisesti muutoksen tekemiseen säveltämällä uusia kappaleita. Aineistoa tutkittaessa on reflektoitu ja analysoitu tietoa, kappaleiden muodossa tarjotaan uutta materiaalia musiikin perusteiden integrointiin. (Heikkinen 2018, 215-228.)

Toimintatutkimuksessa teoria yhdistetään käytäntöön, tutkimuksessa edellytetään käytännön ja reflektion vuorottelua suunnittelun ja toteutuksen kanssa (Toikko & Rantanen 2009, 30.). Tämän opinnäytetyön suhteen on vuoroin tutkittu materiaaleja ja tehty tai muokattu kappaleita, välillä keskitytty peilaamaan kappaleita lähdemateriaaliin. Toimintatutkimuksellista tutkimusprosessia on toisinaan vaikea

suunnitella etukäteen hyvin tarkasti, sillä kehitysprosessissa saadut havainnot saattavat muuttaa tutkimusprosessin etenemistä (Toikko & Rantanen 2009, 30.).

Tutkimuksellisen kehitystoiminnan arviointi ohjaa koko prosessia, joten oli tärkeää pysähtyä aika ajoin pohtimaan missä sillä hetkellä oltiin menossa. Arvioidessa pohdittiin kehittämisen perustelua, organisointia sekä toteutusta. Arvioinnin tehtävä oli myös tuottaa tietoa aiheesta, onko tavoitteita saavutettu tai onko suunta oikea vai ei. Arviointia suoritettiin iteratiivisesti, eli tietoa kerättiin ja arvioitiin vaiheittain. Kerätyn aineiston pohjalta toimintaa, lähtökohtia ja tavoitteita harkittiin kriittisesti. Arvioinnilla saatiin tietoa myös kehitystoiminnan kohteen hyvydestä ja toimivuudesta. Tavoitteena oli tiedon siirrettävyys. (Mts. 61, 82-83.)

Keskeisimmät käsitteet

Musiikin perusteilla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä oppiaineita, jotka tunnettiin aiemmin Musiikin teoria 1/3- sekä Säveltapailu 1/3 -nimillä. Aiempien teoriaopintojen sisällöt tulevat tutummiksi luvussa 4.1., jossa esitellään olemassa olevia materiaaleja. Säveltapailuopintoihin ei tässä opinnäytetyössä erityisesti paneuduta, vaikka joissain luvussa 4.1. esitellyissä materiaaleissa olikin mukana säveltapailuosio.

Integroinnilla tarkoitetaan kahden aiheen yhdistämistä. Tavoitteenani on integroida musiikin perusteita opetusmateriaaliin, eli yhdistää teoria-asiat perustellusti sävellettäviin kappaleisiin. Kappaleiden avulla luodaan pohjaa myöhemmille musiikin perusteiden opinnoille.

Muskari-termillä tarkoitetaan varhaisiän musiikkikasvatusryhmiä, joita tarjotaan esimerkiksi musiikki- ja kansalaisopistoissa. Termi on vakiintunut suomalaisten puhekieleen, ja lähes poikkeuksetta jokainen tietää, mitä termillä tarkoitetaan. Varhaisiän musiikkikasvatusryhmiin lapsi voi osallistua jo ennen syntymäänsä (ns. masumuskarit) ja jatkaa halutessaan n. yhdeksänvuotiaaksi saakka. Tarjonta vaihtelee oppilaitoksittain, esimerkiksi soitinmuskariyhmissä voidaan soittaa kanteletta tai nokkahuilua.

3 Nähdä saan

Tässä luvussa esitellään 6-8 -vuotiaan lapsen musiikillisen kehityksen vaiheita.

Luvussa tuodaan esille joitain kehitysteorioita ja niiden näkemyksiä lapsen musiikillisesta kehityksestä. Oleellimmat asiat on poimittu luvun lopussa olevaan yhteenvetoon.

Enkulturaatio vaikuttaa merkittävästi lapsen oppimiseen sekä lauluihin, joita opitaan. Lauluja opitaan ilman varsinaista opetustakin. Lapset oppivat myös osittain ohjattuna sekä tiukan strukturoidusti ohjattuna. Luonnollinen oppiminen jatkuu koulussa, musiikilliset juuret muodostuvat vanhempien, sukulaisten, opettajien, sisarusten, ystävien ja median kautta. (Campbell 2010, 230.)

3.1 Laulamisen ja musiikin elementtien kehittyminen

Lasten laulamisen kehittyminen

Lasten laulamisen kehittämisessä voidaan Ahosen (2004) mukaan erottaa kolme eri vaihetta; spontaanin laulun vaihe, jäljittelyvaihe ja tonaalisuuden omaksumisen vaihe. Ikäryhmän lapset ovat siirtymässä tai jo siirtyneet jäljittelyvaiheesta tonaalisuuden omaksumiseen. Jäljittelyvaiheen loppuvaiheilla lapsella on laaja laulurepertuaari, sanat ovat uuden laulun opettelussa tärkeitä ja helpottavat rytmin oppimista. (Ahonen 2004, 85-88.)

Laulun melodia ja sen intervallisuhteet opitaan viimeisenä. Melodia on lapselle haastavin opittava, hänen käsityksensä melodiasta on lähinnä karkea kaarros linjoista. Lapsi alkaa siirtyä egosentrisestä musiikin esittämisestä kaikkien yhteiseen musiikkiin, kuulijan merkitys kasvaa. (Mts. 85-88.)

Lapsella on suuri tarve onnistua ja tehdä tehtävät oikein. Laulamisen kehittyminen on riippuvainen siitä, paljonko hänen kanssaan on laulettu. Luontevin alue esikoulu- / 1-luokkalaisella on c1-g1 tai d1-a1. Jos lapsen kanssa on laulettu aiemmin, saattaa hän

kyetä laulamaan jo oktaavin alueelta. Lapsi oppii parhaiten toistamalla ja kaikulaulu onkin tärkeää. (Ruokonen 2016, 36-39.)

Tonaalisuuden omaksumisen vaiheessa vähitellen kehittyvä diatoninen asteikkohahmo alkaa ohjata melodian oppimista. Moduloiva laulutyyli vähenee ja kappaleet alkavat pysyä yhdessä sävellajissa. Laulun sävelpuhtaus paranee, ja kasvaessaan lapset oppivat laulamaan entistä tarkemmin. (Ahonen 2004, 88-89.)

Lapsen taito tunnistaa ja ilmaista laulettuja tunteita kehittyy paljon neljän ja seitsemän ikävuoden välillä. Lapsen laulu on ensin puheenomaista, mistä siirrytään rajatulla alueella laulamiseen. Tämän jälkeen laulamisen vokaalinen alue vähitellen laajenee. Laulun kehittymiseen vaikuttavat ikä, sukupuoli, sosio-kulttuuriset erot sekä muut kontekstuaaliset tekijät. (Welch 2006, 316-321)

Lapsi oppii erottamaan musiikin eri sointivärejä ja kykenee laulaessaan käyttämään musiikin perustekijöitä. Dynamiikan käsitteet tulevat tutuiksi, ja lapsi oppii soveltamaan niitä. Lapsi hahmottaa äänen keston ja sen muutoksen. Melodialinjaa voi havainnollistaa käden liikkeellä ilmaan suuripiirteisesti maalaten. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 125-126.)

Musiikin elementtien omaksuminen

- 1) Rytmi. Rytmillä on tärkeä asema musiikin jäsentäjänä. Kestää vuosia, että lapsi oppii suhteuttamaan liikkeensä hallitusti musiikkiin. Lapsen motorinen kehitys on edellytys rytmisten taitojen oppimiselle. (Ahonen 2004, 90-91.)
- 2) Perussyke ja erityisrytmi. Rytmisiä sisältäviä sävelhahmotelmia alkaa ilmestyä vähitellen spontaanin laulun yhteydessä, saman aika-arvon toistaminen on hahmotelmille luontaista. Kun lapsi kykenee toistamaan kokonaisen laulun, perussyke on usein vielä epävakaa. Viiden vuoden ikä on tärkeä virstanpylväs, suorituksissa alkaa näkyä enkulturaation vaikutus. (Mts. 91-93.)
- 3) Metri. Tärkeä vaihe rytmisessä kehityksessä. Metrin käsitteellistäminen ja metristen rytmikuvioiden tunnistus alkaa sujua vasta yhdeksän ja puolen ikävuoden jälkeen. Kuusivuotiaat saattavat kuvata yksinkertaisia

taputusrytmejä graafisesti töherryttä muistuttavin tavoin. Myöhemmin kuvauksista tulee johdonmukaisempia. Lapset omaksuvat ala-asteiässä tonaalisen musiikin metriset rakenteet niin, että kykenevät jatkamaan esimerkin tahtilajia omassa suorituksessaan. (Ahonen 2004, 93-96.)

- 4) Melodian kaarros eli kontuuri. Lapsi reagoi kontuurin muutokseen noin puolen vuoden iästä eteenpäin. Kontuurilla on merkitystä puheen emotionaaliseen sisältöön. (Mts. 96- 97.)
- 5) Intervallit ja täsmälliset säveltasot. Melodian linjan karkean tunnistamisen jälkeen intervallien erottelu alkaa helpottua. Oktaavin alan lapsi saavuttaa noin kuuden-seitsemän vuoden iässä. Fyysisesti lapsi kykenee tuottamaan ääniä laajalta alueelta, mutta he välttävät aluetta, joka on jo vakiinnutetun alueen ulkopuolella. (Mts. 97-101.)
- 6) Harmonia. Jo noin viisivuotiailla lapsilla on piilevää tietämystä sävellajista, mutta harmoniaa koskevaa tietämystä on vasta noin seitsenvuotiailla. Konsonoivat yhdistelmät erottuvat dissonoivista noin viisivuotiaana. Noin kuusivuotiaat pitävät tonaalisia ja konsonoivia näytteitä miellyttävämpinä kuin dissonoivia. (Mts., 101-103.)
- 7) Tonaaliset funktiot. Tonaalisten funktioiden omaksumisen ajoittumista on tutkittu vähän. Alle kuusivuotiaiden mielestä on melko samantekevää, miten kappale päättyy. Kuuden ja puolen ikävuoden ja kahdeksan ikävuoden välillä tapahtuu paljon kehitystä, musiikin kuunteluun alkaa liittyä odotuksia jatkosta. (Mts. 105-106.)

3.2. Kehitysteorioita

Piaget'n kehitysteoria

Paananen (2010) kertoo 6-8 -vuotiaiden lasten olevan Piaget'n (1988) kehitysteorian mukaan representationaalisessa vaiheessa kehityksessään. Representationaalisesta vaiheesta voidaan erottaa 2-6 -vuotiaiden esioperationaalinen eli intuitiivinen vaihe

sekä 6-12 -vuotiaiden konkreettisten operaatioiden vaihe. Lapsen tunne-elämää ja älyllistä kehitystä ei voi erottaa toisistaan. Lapsen ajattelu on esiloogista seitsemänteen ikävuoteen saakka, eli logiikka korvataan intuitiolla sekä havaintojen ja liikkeiden sisäistämällä mielikuviksi. Säilyvyyden käsite kehittyy 7-11 -vuoden iässä, lapsi oppii tiettyjen asioiden pysyvän muuttumattomina, vaikka niitä muunneltaisiin. (Paananen 2010, 156.)

Gardnerin älykkyysteoria ja malli taiteelliselle kehitykselle

Paananen (2010) esittelee Gardnerin (1983) useiden älykkyyksien teoriaa, jonka mukaan musiikillinen älykkyyys on varhaisimmin kehityksensä alkava. Gardner erotti seitsemän älykkyyttä, jotka kehittyvät rinnakkain. Älykkyyksialueille on yhteistä se, että varhaiset skeemat muodostavat pohjan myöhemmin tuleville. Musiikillinen kehitys sisältyy taiteelliseen kehitykseen. Mallissa on kolme eri vaihetta:

- 1) Vauvaiän sensomotorinen vaihe. Perusta taiteelliselle kehitykselle.
- 2) Varhaislapsuuden symbolinen vaihe. Eri kulttuureiden lapset kehittyvät samalla tavalla toisiinsa verrattuna, opetuksella ei ole juuri merkitystä. Kulttuurin merkitys suuri.
- 3) Kouluiän kirjallinen vaihe. Oppiminen on kaikista tehokkainta. Perusta aikuisen taiteilijan työskentelylle.

Lapsen mielikuvitus ei kukoista samalla tavoin kouluikäisenä kuin esikouluikäisenä. Sääntöjen oppiminen on tärkeää, ja siihen suunnataankin paljon energiaa. Kouluikäinen oppii myös ymmärtämään taiteen metaforia ja erilaisia tekniikoita. (Mts. 158-159.)

Swanwickin ja Tillmanin musiikillisen kehityksen malli

Paanasen (2010) mukaan Swanwick (1988) käsittelee musiikin keksimistä, esittämistä ja kuuntelemista. Musiikin keksimisen keskeisimpänä elementtinä Swanwick pitää Paanasen mukaan kuvitteluleikkiä. Kuvittelu liittyy musiikin rakenteisiin ja musiikillisten tapahtumien suhteisiin, yksinkertaisimmillaan se perustuu toistoon ja kontrastehin. Musiikin esittämisessä ja kuuntelemisessa suurin merkitys on

jäljittelyllä, joka edellyttää mukautumista. Jäljittely ei tarkoita sitä, että alkuperäinen kohde kopioidaan täydellisesti, vaan kohdetta myös ilmaistaan. Soittamiseen liittyy myös hallinta. (Paananen 2010, 160.)

Swanwick ja Tillman (1986) tutkivat Paanasen (2010) mukaan 3-11 -vuotiaiden luomia kappaleita ja tekivät niiden pohjalta musiikillista kehitystä kuvaavan mallin. Suurin osa mallin kehitysvaiheista on saatu tuotoksia analysoimalla. Näistä vaiheista avaan vain niitä vaiheita, jotka liittyvät valitsemaani ikäryhmään.

- 1) Sensorinen vaihe, 0-3 -vuotiaat.
- 2) Manipulatiivinen vaihe, 4-5 -vuotiaat.
- 3) Persoonallisen ilmaisun vaihe, 4-6 -vuotiaat. Lasten kokeilut liittyvät musiikin ilmaiseviin laatuihin, esimerkiksi äänenvoimakkuuteen ja esitysnopeuteen sekä niiden vaihteluihin.
- 4) Musiikillisen äidinkielen vaihe, 5-8 -vuotiaat, mutta erityisesti 7-8 -vuotiaat. Kulttuurin merkitys tuotoksissa alkaa näkyä, yllätyksiä ilmenee vain harvoin. Lasten tekemät fraasit ovat useimmiten kahden, neljän tai kahdeksan tahdin mittaisia. Vähitellen mukaan tulevat synkopaatiot, rytmit, melodiat ja sekvenssit.
- 5) Tutkiva eli spekulatiivinen vaihe, 9-11 -vuotiaat.
- 6) Idiomaattinen vaihe, 13-14 -vuotiaat.
- 7) Symbolinen vaihe, 15-vuotiaat ja sitä vanhemmat.

(Mts. 161-162.)

Hargreavesin ja Galtonin taiteellisen kehityksen malli

Paananen (2010) näkee, että Hargreaves ja Galton (1992) halusivat erottaa selvästi taiteellisen kehityksen mallinsa ongelmallisena pitämänsä Piaget'n vaiheteoriasta. Piaget'n kognitiivinen vaiheteoria ei sovellu hyvin taiteellisen kehityksen malliksi useastakin syystä, mutta merkittävimpinä syinä Hargreaves ja Galton pitivät sekä enkulturaation ja harjoituksen luonnollisen kehityksen tapahtumista estävää

vaikutusta, että Gardnerin teorian useiden alueiden toisistaan riippumatonta kehitystä, joka tekee mahdottomaksi ajatuksen, että kehittyessä olisi vaiheita, joissa tapahtuu muutoksia alueista riippumatta. Hargreaves ja Galton kuvailevat mallissaan taiteellista kehitystä usealla eri alueella ja sovittavat yhteen myös Piaget'n ja Gardnerin mallien kehityksen aspektia korostavia näkökulmia.

(Paananen 2010, 162-163.)

Näistä vaiheista avataan enemmän niitä, jotka sopivat rajattuun ikäryhmään.

- 1) Sensomotorinen/esisymbolinen vaihe, alle kaksivuotiaat.
- 2) Kuviopohjainen vaihe, 18kk-viisivuotiaat.
- 3) Skeemapohjainen vaihe, 5-8 -vuotiaat tai 5-11 -vuotiaat. Kulttuuriset tavat tuottaa taidetta alkavat ilmetä. Laulaessa sävellaji alkaa säilyä, pintarytmi alkaa koordinoitua pulssiin. Viisivuotias esittää yhden musiikillisen ulottuvuuden, kuusivuotias enemmän kuin yhden (esimerkiksi kestot ja pulssi) muttei toisiinsa koordinoituneena, seitsemänvuotias osaa tämän lisäksi esittää kaaroksen. 5-11 ikävuoden välillä kehittyy herkkyys tonaliteetille ja harmonialle, mikä merkitsee siirtymistä sääntöpohjaiseen vaiheeseen.
- 4) Sääntöpohjainen vaihe, 8-15 -vuotiaat. Taiteelliset käytännöt vakiintuvat, intervallit, asteikot ja sävellajit integroituvat kokonaisrakenteeseen. Musiikkityyliin välisten erojen havainnoinnista on saatu ristiriitaisia tietoja.
- 5) Ammatillinen/metakognitiivinen vaihe.

(Mts. 163-164.)

Paanasen musiikillis-kognitiivisen kehityksen malli

Paananen (1997, 2003, 2010) perustaa musiikilliskognitiivisen kehityksen mallinsa Robbie Casen (1985, 1992) vaiheteoriaan. Paanasen mallia on testattu 6-11 -vuotiailla lapsilla ja se rajautuu musiikin kognitiiviseen alueeseen. Casen vaiheteoria ei esittänyt, miten musiikin alueen mentaalit rakenteet voisivat kehittyä. Musiikkia tutkittiin käsittelemällä formaalin notaatiojärjestelmän ymmärtämistä osana

matemaattisen ajattelun kehittämistä. Paanasen mallin luominen edellytti empiiristä tutkimusta lasten suorituksista erilaisissa musiikillisissa tuottamistehtävissä.

(Paananen 2010, 165.)

Paanasen musiikillisen kehityksen malli erottaa kolme kehitysvaihetta osavaiheineen. Kehitysvaiheet ovat: sensomotorinen vaihe (n. 4-18 kuukautta), relationaalinen vaihe (n. 1.5-5 vuotta) sekä dimensionaalinen vaihe (n. 5-11 vuotta). Jokainen vaihe voidaan jakaa neljään osavaiheeseen; operationaalinen lujittuminen, yksitahoinen koordinaatio, kaksitahoinen koordinaatio ja monimutkainen koordinaatio. Rajatun ikäryhmän lapset ovat dimensionaalisisessa vaiheessa ja tarkemmin ottaen yksitahoisena koordinaation sekä kaksitahoisena koordinaation vaiheessa. (Mts. 168-172.)

Dimensionaalisen vaiheen yksitahoisena koordinaation osavaiheessa lapsi pystyy tarkkailemaan yhtä tasoa kerrallaan, hän voi tarkkailla metristä aksenttia pulssin yllä ja tahtilajien hahmotus alkaa helpottua. Hän ei kykene tarkkailemaan samalla rytmikuvioidena rakennetta kuvatessaan rytmiä kuvallisesti. Rytmimprovisaatiossa lapsi kykenee tarkkaamaan joko ryhmittelyä tai metristä aksenttia pulssin yllä. Näissä tapauksissa pulssi on usein epäjatkuvaa ja motiivit vähäisiä. Soittaessaan rytmiä sykkeen mukaan lapsi suoriutuu parhaiten metrin kanssa samassa vaiheessa olevista rytmeistä. Melodiaa improvisoidessaan lapsi käsittää asteikon, mutta tonaalisuuden käsitys on riippuvainen globaalista vaikutelmasta. Sävellajien välisiä suhteita ei välttämättä kyetä huomioimaan samaan aikaan kuin intervallisuhteita. Jotkut lapset seuraavat tonaalisesti stabiileja säveliä, toiset puolestaan rytmim- tai melodiakuvioita. Metrin hallinta voi olla vielä puutteellista. Soinnun löytäminen melodiaan on haastavaa. (Mts. 170.)

Kaksitahoisena koordinaation osavaiheessa lapsi pystyy tarkkailemaan jo kahta hierarkkista suhdetta, jos niiden efektit ovat samansuuntaiset. Erisuuntaisten vaikutusten tuloksena on dimensionaalinen konflikti eli ristiriita pää- ja välitavoitteiden välillä. Monimutkaisten rytmien improvisointi voi johtaa heikkoon synkroniaan. Lapset voivat olla motiivista tyyppiä (vakaa, annetusta sykkeestä poikkeava pulssi) tai metristä tyyppiä (erivaiheisia rytmejä pitkin kestoim, harvakseen

annettuun sykkeeseen synkronoituna). Melodian improvisoinnissa melodia synkronoituu osittain annettuun säestykseen. Toonikakolmisoinnun sävelien merkitys alkaa hahmottua, vaikka tonaalista tietämystä ei osata vielä yhdistää muihin elementteihin kovin hyvin. Sävellajikeskusta ei vielä hahmoteta, soinnut alkavat sijoittua metrisesti vahvoille iskuille. (Paananen 2010, 171-172.)

Yhteenveto

6-8 -vuotiaan lapsen ohjelmistorepertuaari alkaa olla jo melko laaja, sävelpuhtaus laulaessa paranee vähitellen. Intervallit, asteikot ja sävellajit integroituvat kokonaisrakenteeseen. Rytmien vaikutus laulujen oppimiseen on merkittävä. Ympäröivän kulttuurin merkitys voimistuu, mikä nostetaan esiin useassa lähteessä. Lapsi alkaa hahmottaa ja tuottaa oktaavin alueella liikkuvia melodioita. Harmoniakäsitys kehittyy, konsonoivat ja tonaaliset harmoniat koetaan miellyttävämpinä. Sävellajikeskusta voi olla vaikea hahmottaa. Soinnut alkavat sijoittua vahvoille iskuille. Improvisoidessa melodia synkronisoituu osittain annettuun säestykseen. Lapset tutkivat musiikin ilmaisevia piirteitä musisoidessaan, fraasit ovat usein kahden, neljän tai kahdeksan tahdin mittaisia. Vähitellen lapsi oppii sisällyttämään musisointiinsa useamman kuin yhden ulottuvuuden. Taiteelliset käytännöt alkavat vakiintua. Lapsen ajattelu on esilooigista, säilyvyyden käsite kehittyy vähitellen. Lapsen mielikuvitus ei kukoista samalla tavalla kouluiässä, energia suunnataan sääntöjen opiskeluun.

Arvioin, että säveltämieni kappaleiden melodioiden olisi hyvä pysyä korkeintaan oktaavin alueella, osa pienemmälläkin ambituksella, jotta nuoremmatkin pystyvät laulamaan ja tuottamaan melodian. Isot hyppyt voivat olla haastavia, niitä ei kannata sisällyttää liikaa. Selkeä rytmi helpottaa laulun opettelua. Kulttuurinen vaikutus on havaittavissa tehdyissä kappaleissa. Tonaalinen musiikki on ikäryhmän lapsille helpommin hahmotettavissa. Kappaleita harjoitellessa ei voi keskittyä moneen eri asiaan yhdellä harjoituskerralla, muutenkaan ei voi vaatia usean ulottuvuuden toteuttamista yhtä aikaa.

4 Pöllön tarina

Tässä luvussa selvitetään tarkemmin millaisia asioita 6-8 -vuotiaiden lasten kappaleisiin on sisällytetty aiemmin. Jotta saavutettaisiin mahdollisimman laaja tietämys aiheesta, on tutkittu sekä musiikin perusteiden oppikirjoja että koulun musiikinkirjoja. Musiikin perusteiden oppikirjat on suunniteltu musiikkiopistojen ynnä muiden tarkemmin musiikkiin perehtyvien laitosten tarkoituksiin, teoria-asioihin tutustutaan perusteellisesti. Koulun oppikirjoissa edetään koko luokan kanssa ja tutustutaan oleellisimpiin musiikin perusteisiin, mutta aikaa ei välttämättä riitä kaiken pilkkomiseen pieniksi paloiksi.

4.1 Musiikin perusteiden oppikirjat teoreettisten aiheiden opettajina

Aiempien opetussuunnitelmien mukaisten vaatimusten mukaisia oppikirjoja on tarjolla jonkin verran. Eri-ikäisissä oppikirjoissa on samankaltaisuuksia, mutta myös eroavaisuuksia. Musiikin perusteiden oppikirjoja sitovat kulloinkin voimassaolleet opetussuunnitelmat, joten saman aikakauden kirjoista voi olettaa löytyvän samankaltaisia asioita. Osa kirjoista on tarkoitettu teoreettisten asioiden opiskeluun jo ennen varsinaisia ryhmätunteja, jotka monessa musiikkioppilaitoksessa aloitetaan samana vuonna, kun oppilas täyttää kymmenen. Kirjat saattavat siis olla suunnattu hieman vanhemmille lapsille kuin valitsemani ikäryhmän lapset, mutta asioita voi soveltaa nuoremmillekin.

Musiikin perusteet 1

Mirja Kopran Musiikin perusteet 1-työkirja on tehty vastaamaan musiikkioppilaitosten ensimmäisen tason vaatimuksia. Kirjassa on sekä tunnilla tehtäviä harjoituksia että kotitehtäviä. Kirja aloittaa nuottien sekä taukojen rakenteesta ja aika-arvoista edeten loogisesti helppoihin rytmeihin. Seuraavaksi käsitellään tahtiosoituksia ja tahteja ylipäänsä. Tutustutaan juurisäveliiniin ja yksiviivaiseen oktaaviin, mitä nopeasti laajennetaan pieneen ja kaksiviivaiseen oktaaviin. Tutustutaan säveltäjiin, musiikin ilmaisukeinoihin (esim. Staccato ja

legato), koko- ja puolisävelasteikkoon sekä duuri- ja molliasteikkoon korotus- ja alennusmerkkeineen kahteen etumerkkiin saakka. Tutustutaan ihmisen äänialoihin, intervaleihin sekä kvinttiympyrään. G-avaimen lisäksi käsitellään F-avainta. Lopussa on sanasto-osuus, nuotti- ja tavallista viivastoa, tilaa muistiinpanoille tai monisteiden liimaukselle sekä ristikoita ja ehdotuksia musiikinäytteiksi. (Kopra 2009, mt.)

Klaavi, Musiikin teorian harjoitustehtäviä, Peruskurssi 1/3

Tero Mäkisen ja Olli Haralan Klaavi on itselleni se kaikista tutuin kirja, aloitin omat teoriaopintoni tämän kirjan parissa. Kirja alkaa nuottipuulla, jossa esitellään nuotit aika-arvoineen kokonuotista kolmaskymmeneskahdesosanuotteihin saakka, myös pisteelliset versiot ja tauot. Saman tien tutustutaan G- ja F -avaimiin sekä oktaavialoihin pienestä kolmiviivaiseen oktaavialaan. Sanasto kulkee koko ajan mukana opeteltavissa asioissa. Etumerkit ja niiden vaikutukset nuotteihin käsitellään seuraavaksi, mistä siirrytään tahtiosoituksiin ja tahtiviivoihin. Seuraavaksi tutustutaan intervaleihin ja duuri- sekä molliasteikon rakenteeseen. Sävellajit käsitellään sekä G- että F -avaimella kahteen ylennykseen ja alennukseen saakka. Kvinttiympyrä esitellään kuuteen ylennykseen ja alennukseen saakka. Transponoinnin sekä kolmisointujen perusteet käsitellään myös. Lopussa on laajempi sanastosivu sekä nuottiviivastoa. (Harala & Mäkinen 1996, mt.)

Musiikkia laulaen ja kirjoittaen 1

Kalevi Hampisen Musiikkia laulaen ja kirjoittaen 1 sisältää Musiikin perusteet 1/3-tutkinnon mukaisen sisällön. Kirja on jaettu kolmeen osioon, Teoria-, Säveltapailu + ohjelmistoa – ja Rytmisosastoon. Teoriaosassa aloitetaan nuottiviivastoon, apuviivoihin sekä G-avaimen tutustumisella. Seuraavaksi tutustutaan nuottien ja taukojen nimiin sekä aika-arvoihin. Käsitellään duuriasteikko. Sävellajit käsitellään kahteen ylennykseen ja alennukseen saakka. Tutustutaan alennus-, ylennys- ja palautusmerkkeihin sekä niiden vaikutukseen. Transponointiin ja oktaavialoihin sukeltamisen jälkeen tutustutaan myös F-avaimen, intervaleihin, molliasteikkoon sekä kolmisointuihin. Teoria-osaston lopussa on sanastosivu. Säveltapailuosiossa aloitetaan solmisaatiokäsimerkkien opiskelulla, ohjelmisto harjoitellaan solmisoiden.

Rytmiosastossa apuna käytetään luentatavuja. Lisäksi lopussa on kertaus- sekä lisätehtäviä, teorian sisällytystä elävään musiikkiin sekä nuottiviivastoa. (Hampinen n.d., mt.)

Löytöretki Musiikkimaassa

Tarja Holopaisen, Hannele Hynnisen, Anneli Korhosen, Tarja Laamasen ja Pekka Vapaavuoren Löytöretki Musiikkimaassa liittyy Pieni Pianisti I -oppikirjaan, mutta sitä voi käyttää myös esimerkiksi musiikkileikkikoulussa. Kirja etenee sadun muodossa, samalla harjoitellaan musiikin perusteiden alkeita. Ensimmäiseksi tutkitaan vastakohtapareja, esimerkiksi voimakas ja hiljainen. Seuraavaksi tutustutaan neljäsosa- ja kahdeksasosanuotteihin, sykkeeseen ja sen merkitsemiseen sanarytmin ylle, nuotin osiin, neljäsosataukoihin, nuottiviivastoon, nuottiavaimiin ja tahteihin. Käydään läpi tahtiosoituksia, päätösviivat ja niiden merkitys, kokonuotti, ala- ja yläapuviivat, tahtilajit, pisteellinen puolinuotti, pentatoninen asteikko, musiikin merkintöjä (esimerkiksi kertausmerkit) sekä asteikkoja. Lopuksi tutustutaan kirjan orkesterin soittimiin ja harjoitellaan laulun kirjoittamista nuottiviivastolle. (Holopainen & Hynninen & Korhonen & Laamanen & Vapaavuori n.d., mt.)

Tohtori Toonika

Pasi Heikkilän ja Veli-Matti Halkosalmen Tohtori Toonika, musiikin peruskurssi, on tehty itsenäisesti opiskeleville ja nuoremmille opettajan avustuksella opiskeleville. Kirja sisältää materiaalin kursseihin 1/3, 2/3 sekä 3/3 tai uudempiin tasoihin 1-10. Kirjassa on kolme eri osa-aluetta; rytmi, melodia ja harmonia. Jaottelu mahdollistaa sen, että likipitään aiheen kuin aiheen voi opetella joko hieman aiemmin tai hieman myöhemmin. Toki sivuja on eduksi käydä läpi järjestyksessä kaikkien aloittaen opiskelun sykkeeseen tutustumalla, mutta kurssin rajan voi piirtää sinne, minne itse tai opettaja haluaa. Kirja alkaa rytmiosuudella, kirjassa myös neuvotaan rytmisivuista aloitettavan ja mikäli melodiasivujen rytmit tuntuvat haastavilta, kannattaa palata takaisin rytmisivuille ja edetä hetki siellä. Sykkeen jälkeen rytmiosion alkupuolella tutustutaan tahteihin, nuotteihin aika-arvoineen, pisteeseen, tahtilajeihin, yhdyskaariin, taukoihin, oikeinkirjoitukseen sekä välistykseen eli nuottien sijoitteluun

tahdin sisällä. Ennen melodiaosuuteen siirtymistä kirjassa on kertaussivut rytmiosuuden aiheita varten. Melodiaosuuden alkupuolella käsitellään nuottiviivasto, nuottiavaimet, nuottien nimet ja asteikkoja, oktaavialat, etumerkit, ylennettyjen ja alennettujen sävelten nimet, sävellajit, transponointi, osa kvinttiympyrästä, oikeinkirjoitusta ja harjoitellaan mollisävellajin tunnistamista. Ennen harmoniaosuutta ei ole kertausta melodiaosuudessa käsitellyistä asioista. Harmoniaosuuden alkupuolella harjoitellaan intervaleja, power chord (=avoin sointu, kvinttiote), kolmisoinnut, arpeggio, I-, IV- ja V -asteet, sointurytmi, bassolinja, pohjasävelten hahmotteleminen viivastolle, sointuasteet mollissa, päätehot ja äänenkuljetuksen perusteita. Kirjan loppupuolella esitellään kirjassa opiskellut sointumerkit, kitaran sointuotetaulukko ja sanasto. Lisäksi kirjassa on tyhjää nuottiviivastoa. Kirjaan kuuluu CD. (Heikkilä & Halkosalmi 2005, mt.)

Musiikkiseikkailu 1

Susanna Ertolahti-Mertasen Musiikkiseikkailu 1 on oppimateriaali musiikin perusteiden perustason kurssille. Kirja alkaa kuuntelemisella ja runoilla rytmeineen, alkupuolella myös tutustutaan nuottiavaimiin ja soittimiin, sävel- ja solfausnimiin, neljäs- ja kahdeksasosanuotteihin, tahtilajeihin sekä oktaavialoihin. Nuottien aika-arvoihin tutustutaan laajemmin, seuraavaksi mukaan tulevat puolinuotti ja neljäsosatauko. Mukaan astuvat etumerkit, duuri ja molli, asteikot, pisteellinen puoli- ja neljäsosanuotti, sävellajit, kahdeksasosatauko, intervallit, kolmisoinnut, musiikkisanastoa ja musiikin merkintöjä sekä sointutehoja. Solmisaation harjoittelu on etenevästi mukana koko ajan. Kirjassa on välillä esimerkiksi pieniä piirrostehtäviä ja omalla instrumentilla soitettavia harjoituksia. (Ertolahti-Mertanen 2009, mt.)

Säveltapailu ja musiikin teoria 1

Timo von Creutleinin ja Árpád Joóbin Säveltapailu ja musiikin teoria 1 on oppimateriaali ensimmäistä peruskurssia varten. Kirja alkaa Vuoropuhelu-lorulla, mistä siirrytään rytmeihin ja aika-arvoihin. Nopeasti mukaan otetaan laulu- eli solmisaationimet, kirjan laulut on sijoiteltu siten, että eteneminen tukee relatiivisen solmisaation harjoittelua. Rytmikaanoneita ja -variaatioita harjoitellaan heti

alkuvaiheessa. Harjoitellaan taukoja, duettoja, intervaleja laatuineen, melodiakuunteluita ja nuottien piirtämistä viivastolle. Tutustutaan musiikin eri merkintöihin (esimerkiksi fermaatteihin), tahtilajeihin, sävellajeihin. Kirjassa on yli sata suomalaista runosävelmää. (v. Creutlein & Joób 1992, mt.)

Yhteenveto

Kirjoissa aloitettiin musiikin eri osa-alueisiin perehtyminen monipuolisesti. Useimmat kirjat aloittivat aika-arvoista ja rytmeistä. Tutustuttiin nuottien rakenteisiin, nuottiviivastoon ja -avaimiin. Tutkittiin soittimia ja säveltäjiä, aloitettiin sävellajeihin ja kvinttiympyrään perehtyminen. Myös harmonian perusteita käytiin läpi. Käsiteltiin alkeita musiikin sanastoon ja ilmaisukeinoihin liittyen. Osassa kirjoista käytettiin solmisointia ja rytmitavuja.

4.2 Koulun musiikinkirjat teoreettisten aiheiden opettajina

Musiikin perusteita käydään läpi myös peruskoulun musiikintuntien aikana. Asiat jakautuvat hieman eri tavoin, eikä asioita välttämättä käydä yhtä syvällisesti läpi kuin musiikkiopistojen tarjoamien musiikin perusteiden opintojen aikana. Näitä kirjoja voi kuitenkin soveltuvilta osin käyttää apuna myös 6-8 -vuotiaiden lasten musiikinopetusta suunnitellessaan. Koulujen musiikinkirjoja sitoo opetusalan opetussuunnitelma.

Piiri pieni pyörii, Musica 1-2, Opettajan kirja

Erkki Pohjolan, Eeva-Leena Sariolan ja Inkeri Simola-Isakssonin Piiri pieni pyörii on suunnattu 1-2 -luokkien oppilaille. Opettajan kirjaan on lisätty keltaisia sivuja, joille on kirjoitettu kuhunkin oppilaan kirjan aukeamaan liittyvät vinkit ja ohjeet. Kirjan lopussa on metodiosa, johon on laadittu ehdotelma oppiaineen jaksottamiseksi, yleisohjeita, toteutustapoja, äänitteen käytön ohjeita, 5-kielisen kanteleen soitto-opas ja säästykset sekä musiikkiliikuntaohjeita. Musiikinperusteisiin liittyvät asiat kulkevat kappaleiden lomassa, kahden lukuvuoden aikana käsitellään solmisaatiota käsimerkkeineen (do-la), rytmitavuja (taa, titi, tau), nuottien merkintää, eri tapoja

tuottaa musiikkia (soittaen, hyräillen ym) sekä kuunnellaan monipuolisia näytteitä. (Pohjola & Sariola & Simola-Isaksson 1988, mt.)

Soi 1-2

Helena Mikkosen, Taina Räisäsen ja Päivi Salmisen Soi 1-2 on suunnattu 1-2 -luokkien oppilaille. Tutustumani kirja on oppilaan kirja. Kirja etenee lukuvuoden kulun mukaisesti ja on jaoteltu kahdeksaan jaksoon. Kirjasarjaan kuuluu lisäksi CD-levyjä sekä opettajan vinkkipankki. Kirjan alussa tutustutaan kolmijakoisuuteen, kolmimuunteisuuteen, tasajakaisuuteen, aakkosiin ja kehorytmeihin. Kirjassa on kuva-aukeama, jossa esitellään erilaisia soittimia, ääninäytteet löytyvät CD-levyltä. Kirjassa esitellään kantele, I-, IV- sekä V -soinnut ja näppäilyn perusteet. Lauluja on niin duureissa kuin molleissakin, tahtilajit vaihtelevat ja mukana on myös kalevalaista tyyliä edustavia lauluja. Kirjassa on myös tehtävääuokeamia, esimerkiksi kuvia, jotka pitää yhdistää oikeaan ääninäytteeseen. Kirjassa tutustutaan myös muotorakenteisiin, improvisaation perusteisiin ja lisäksi mukana on lyhyitä tietoisukuja eri aiheista. Kirjan lopussa on musiikin teoria-asioita sisältäviä kuvia. (Mikkonen & Räisänen & Salminen 2010, mt.)

Saa laulaa! 1-2, opettajan opas

Aila Arolan, Taina Huttusen, Hannu Jokelaisen ja Ismo Koskelan Saa laulaa! 1-2 on oppikirja 1-2 -luokkalaisille. Tutkimani kirja on opettajan opas. Vuosiluokat on jaettu neljään jaksoon, joissa on metodi- ja lauluosastot. Metodiosassa opiskellaan opetussuunnitelman mukaiset musiikin osa-alueet. Kirjassa on mm. tuntisuunnitelmia ja lisämateriaaleja, kirjasarjaan kuuluu kolme CD:tä.

Kirjan alussa tutustutaan niin toisiin kuin musiikkiinkin, hahmotetaan A- ja B -osia. Nopeasti aletaan tutustua fraseerukseen sekä taa- ja titi -nuotteihin, myöhemmin muihinkin aika-arvoihin. Tunneilla käytetään soittimia monipuolisesti. Harjoitellaan kuuntelemista, sanarytmejä, kehorytmejä, yhteissoittoa, taukoja, perussykettä, musiikin yleisimpiä merkintöjä ja sanastoa (esimerkiksi kertausmerkit ja crescendo), laulun ja liikkeen yhdistämistä ja esiintymistä. Opetellaan tahteja ja tahtiviivoja, kahteen laskemista, kanteleen soittamista, soolo-tutti -vuorottelua, takapotkurytmiä, kolmijakoisuutta, erilaisia rakenteita (esimerkiksi AB), partituurin seuraamista,

sointumerkeistä soittamista, musiikkiin eläytymistä, laulupiirtämistä ja eri tahtilajeja. (Arola & Huttunen & Jokelainen & Koskela 2016, mt.)

Musiikin mestarit 1-2

Liisa Kaiston, Sari Muhosen ja Salla Peltolan Musiikin mestarit on musiikinkirja 1-2 -luokkalaisille. Tutustuttavanani oli oppilaan kirja. Alussa esitellään kirjassa seikkailevat Lassi, Liisukka ja Roni perheineen. Kirjan alussa on koko aukeaman kokoinen kuva, jossa perheet ovat erilaisten soitinten kanssa, voisin olettaa, että näihin sivuihin liittyy kuuntelutehtäviä ja soittimiin tutustumistehtäviä. Osassa kirjan lauluja on nuottien nuppeihin vedetty viiva, jonka tarkoitus ei minulle oppilaan kirjasta aivan selvinnyt, mutta jonka olettaisin liittyvän melodiakaaren seuraamiseen. Kirja on jaettu kahteentoista eri osioon, joista ensimmäisen nimi on Yksin, kaksin, yhdessä, osioita ei siis ole nimetty erityisesti musiikin aihepiirien mukaan. Ennen siirtymistä jaksolta toiselle kirjassa on reunavärjätty sivut, joissa käydään läpi musiikin teoria-asioita. Näissä käydään läpi syke, sanarytmi, rytmin merkkikieli, äänen kuvailu, musiikin merkintätapoja, melodian liike, nuotin osat, tahtiosoitus, kuvasta improvisoiminen, dynamiikkamerkintöjä, nuottien paikat viivastolla, sointiväri, musiikin rakenne, kaanon, tasa- ja kolmijakoisuus, kanteleen I-, IV- ja V -soinnut, soolo-tutti -vaihtelut, harmonia, luokan soittimet, säveltäjiä, soitinten äänten tutkiminen, marssi ja valssi. Lisäksi esitellään muun muassa duuri ja valssi, tunteet musiikkisyhteyksineen ja kehorytmejä. (Kaisto & Muhonen & Peltola 2004, mt.)

Musikantti 1-2

Heli Kangasniemen, Sylvia Pinolan ja Elina Viitaila-Pulkkisen Musikantti 1-2 on oppikirja peruskoulun alkuopetukseen. Kirjan alussa esitellään laulujen mukana seikkaileva kissa nimeltään Muskatti. Kirja on jaettu 11 aihepiiriin ja jokaisen aihepiirin alussa on värikäs, aihepiiriä kuvaava kuva. Alkupuolella on lauluja, ensimmäisellä ns. asiasivulla esitellään musiikin aakkoset. Tällä viitataan solmisaationimiin ja nuottinimiin. Alkupäässä myös tutustutaan kellopeliin ja keksitään säestys lauluun, tutustutaan kaksi- ja kolmijakoisuuteen, musiikin sykkeeseen, yleisimpiin dynamiikkamerkintöihin, välisoittoon, yleisimpiin tempomerkintöihin, kapellimestarin toimintaan, tititointiin ja nuottien aika-arvoihin.

Kirjassa harjoitellaan myös taukoja, alkusoittoja, nuottien osat ja niiden piirtäminen nuottiviivastolle, muotorakenteita, äänen ja kuvan yhteyttä, äänen ja liikkeen yhteyttä. Lisäksi tutustutaan sointiväriin, melodian kaarteisiin, rytmisoittimiin, orkesterin soittimiin, laattasoittimiin, kanteleeseen ja I-, IV- ja V -sointuihin sekä duuriin ja molliin. Kirjan lopussa on hakemisto aihepiirien mukaan, hakemisto laulujen nimien ja alkusanojen mukaan, hakemisto leikkilauluihin, joissa on virikekuva, hakemisto lauluihin eri maista ja maanosista sekä hakemisto musiikkitietoon liittyvien asioiden suhteen. Kirjasarjaan kuuluu myös oppilaan tehtävävihko, opettajan kirja, pianosäestysvihko sekä 4 CD-levyä. (Kangasniemi & Pinola & Viitaila-Pulkkinen 2004, mt.)

Musiikki 1-2

Anna-Kaarina Kiviniemen ja Jukka Jarvolan Musiikki 1-2 on oppikirja peruskoulun 1-2 -luokkalaisille. Kirjassa on kuva- ja laulujaksoja, se sisältää paljon aiheita improvisointiin ja säveltämiseen sekä kuunteluvinkkejä. Alussa johdatellaan kuuntelemiseen, äänen tuottamiseen omalla keholla, ilmaisuun ja tulkintaan, äänien tallentamiseen, äänisatuun sekä sävellykseen ja improvisointiin. Kirjassa esitellään muutama muiden kulttuureiden soittimista, rytmisoittimia, melodiasoittimia, ravistettavia soittimia, dynamiikka- ja tempomerkintöjä, musiikkiliikuntaa, sana- ja muita rytmejä, syke, nuottien merkitsemistapoja, äänipartituureja, rytmitavuja, solmisointinimet ja solmisoitujen nuottien paikat C-duurissa, taukoja. Kirjassa on myös vinkkejä omien soitinten rakentamiseen. Kirjassa tutustutaan myös oopperaan, konsertteihin, balettiin, kanteleeseen, pelimanniperinteeseen, kielisoittimiin, jousisoittimiin, puhallinsoittimiin sekä lyömäsoittimiin. Lopussa on sisällysluettelo kirjan osioihin jaettuna, hakemisto laulujen nimien mukaan, hakemisto eri maiden kansanlaulujen mukaan, hakemisto säveltäjien mukaan, hakemisto sanoittajien ja suomentajien mukaan sekä kitaran, pop-kitaran ja sopraanonokkahuilun otetaulukko. (Kiviniemi & Jarvola 1978, mt.)

Yhteenveto

Koulun musiikinkirjoissa musiikin perusteet on usein sidottu kappaleisiin, eikä kaikkea välttämättä nosteta selkeästi esille ainakaan oppilaan kirjassa. Opettajan kirjassa

aiheet on eritelty yksityiskohtaisemmin ja mukana saattaa olla erilaisia vinkkejä siitä, miten lähestyä aiheita. Kirjoissa kuunnellaan musiikkia ja eri soittimia, harjoitellaan solmisaatiota ja rytmiasioita sekä muita musiikin perusteiden alkeita. Etukäteen olisin olettanut, että solmisaation merkitys olisi vähentynyt viime vuosina ja esimerkiksi improvisaation merkitys lisääntynyt, mutta hyviä vinkkejä improvisointiin löytyi jo esimerkiksi vuonna 1978 ilmestyneestä Musiikki 1-2 -kirjasta. Solmisaatiota nostetaan esille myös esimerkiksi vuonna 2004 ilmestyneessä Musikantti 1-2 -kirjassa.

5 Iltahämärässä

Lähteistä saadun tiedon ja opin perusteella oli helpompi harkita mitä aiheita säveltämiini kappaleisiin olisi hyvä sisällyttää. Tiedettiin etukäteen, että aiheet saattavat muuttua ja kehittyä sävellyksen lomassa, liiallinen listaan tuijottaminen voi tukahduttaa luovuuden. Kohderyhmän ja sen tarpeiden mielessä pitäminen oli kuitenkin oleellista, ja auttoi sävellystyön muuten hapuillessa.

Lapset kykenevät monenlaisiin, vaativiinkin suorituksiin. Koska tämän materiaalin tavoitteena on oppia ja vahvistaa musiikin perusteiden aiheita, on syytä pysyä yksinkertaisissa tai suhteellisen yksinkertaisissa lauluissa. Tässä luvussa käydään läpi kappaleisiin valitut musiikin teoreettiset aiheet. Aiheet esitellään sanallisesti sekä taulukkomuodossa (Taulukko 1. Kappaleisiin valitut musiikin teoreettiset aiheet).

Lisäksi luvussa käytiin läpi sävelletyt kappaleet. Kappaleisiin valikoituneita aiheita nostettiin esiin. Joihinkin kappaleisiin annettiin lähestymisohjeita, sekä kerrottiin oppilailta saatua palautetta.

5.1 Kappaleisiin valitut musiikin teoreettiset aiheet

1) Nuotit, rytmit, rytmikuviot, tahtilajit

Soittoryhmiin saapuvat lapset saattavat olla aiemmin musiikkia harrastamattomia lapsia, joten kaikessa oli lähdettävä helpoista peruskäsitteistä. Arvioin puoli-, neljäsosa- ja kahdeksasosanuotit riittävän mainiosti ensi alkuun, kokonuottejakin voisi mahdollisesti sisällyttää kappaleisiin. Myös pisteellisen neljäsosanuotin tarvetta voisi harkita. Mukana oli hyvä pitää myös musiikkiin niin oleellisesti kuuluvia taukoja. Kappaleita harjoitellessa nuorten lasten kanssa voi käyttää rytmitavuja, kokemukseni pohjalta pienen lapsen on helpompi muistaa sanana taa-nuotti kuin neljäsosanuotti. Näen kuitenkin tärkeänä kuljettaa nuottien virallisia aika-arvonimiä mukana lapsen kehitystaso huomioon ottaen. Olen askarrellut kartongista nuottipuun ja käpyjä,

joissa on nuottien kuvia. Käpyjen ja puun avulla voimme harjoitella niin rytmejä kuin esimerkiksi nuottien nimiä ja aika-arvojakin.

Taa titi -rytmikuvio onnistuu monelta lapselta suhteellisen helposti, varsinkin sanarytmien kautta hahmotettaessa. Yleensä myös titi taa -rytmi on monelle yksinkertainen. Ti taa ti -rytmikuvio eli synkooppi on vaivattomin hahmottaa esimerkiksi vihannesten avulla (to-maat-ti, pi-naat-ti). Synkooppi vaatii mielestäni aikaa, joillekin lapsille se ns. istahtaa nopeammin kuin toisille. Rytmit oli kuitenkin ylipäänsä syytä pitää riittävän yksinkertaisina.

Kappaleissa käytettiin suomalaiseen kulttuuriperimään hyvin sopivia tahtilajeja. Useimmat kappaleet olivat 4/4-tahtilajissa. Mukana oli myös keinuva 3/4-tahtilaji.

2) Melodia ja improvisointi

Osa melodioista haluttiin pitää pienen ambituksen sisällä sekä siksi, että yhdessä kappaleessa tulevan informaation määrä vähenisi että ajatellen niitä lapsia, jotka eivät välttämättä ole laulaneet kotona paljon. Lapsi alkaa hallita noin oktaavin laajuudella kulkevaa melodiaa suunnilleen kouluikäisenä. Tämän lisäksi aluksi on helpompi soittaa melodiaa suppealla alueella. Nuottien nimiä on helpompi lähteä harjoittelemaan, kun melodia liikkuu suppeammalla alueella, eikä uutta asiaa tule liikaa kerralla. Päätin, että kappaleiden kanssa oli syytä keskittyä G-avaimeen. Nokkahuilun soittoa opettaessani olen yleensä käyttänyt solmisaationimiä asiaa helpottaakseni, pystyn soittamaan ja näyttämään kädellä solmisaatiomerkkejä samaan aikaan tiettyyn pisteeseen asti. Isoja hyppyjä sävelestä toiseen ei kannata käyttää liikaa kappaleissa, pienten siirtymien suosiminen helpottaa melodian oppimista. Fraasit kannattaa pitää riittävän lyhyinä kuitenkin pitkä linjaa unohtamatta. Oktaavialoja voidaan lähestyä käsitteiden korkea – matala avulla.

Improvisointia olisi hyvä sisällyttää ainakin johonkin kappaleeseen, on se sitten rytmi-, melodia- tai muuta improvisaatiota. Opettajan rooli on oleellinen improvisaatiota harjoitellessa, on luotava stimuloiva ja sopiva kokemus, jotta taidot pääsevät kehittymään (Glover 2000, 57). Lapsille on annettava jokin rakenne, struktuuri, jota improvisoidessa voi noudattaa.

3) Harmonia

Kappaleet ovat pääosin hyvin kanteleelle sopivissa sävellajeissa, osa on transponoitu ja sovitettu myös ukulelille sopivampiin sävellajeihin. Suurin osa kappaleista kulkee duurissa, mutta mukaan on haluttu saada myös mollissa kulkeva sävelmä johtosävelineen. Kappaleiden on hyvä olla tonaalisia ja hyödyntää konsonoivia sointuja. Kappaleiden on hyvä päättyä ensimmäisen asteen sointuun ja päättyä sinne loogisesti, jotta vahvistetaan tonaalisten funktioiden käsitystä.

4) Muoto

Moni kappale etenee AB-rakenteen myötä, kappale alkaa tietyllä tapaa, jossain vaiheessa materiaali muuttuu. Muotoa lienee paras lähestyä erilaisuuksien etsimisen kautta. Harjoiteltaessa voi käyttää värejä, hedelmiä, tai melkein mitä tahansa helppoa ja konkreettista asiaa.

Myös ABA-muoto on looginen, Tuiki tuiki tähtönen lienee suurimmalle osalle lapsia tuttu kappale. Alun tuttu osa toistuu uudelleen vielä lopussa.

5) Sanasto

Monet esikouluikäiset lapset harjoittelevat kovasti äidinkieleensä liittyviä perusasioita, kirjoittamista ja lukemista. Musiikin sanasto on italiaksi, mikä tietysti luo omat haasteensa. On helppoa käyttää suomenkielisiä käsitteitä, koska ne on helppo ymmärtää. Italiankielisiä termejä on harjoiteltava rajoitetusti, muutama sana mitä todennäköisimmin jää helpommin mieleen kuin runsas määrä vieraita sanoja. Toisto on opintojen äiti tämänkin asian suhteen. Dynamiikkaan liittyvää sanastoa voi sisällyttää jonkin verran ja käydä läpi kehitystason mukaisesti joko suomeksi, italiaksi tai molemmilla kielillä.

Taulukko 1. Kappaleisiin valitut musiikin teoreettiset aiheet.

Nuotit, rytmit, rytmikuviot, tahtilajit	<ul style="list-style-type: none"> - kokonuotti, puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti, pisteellinen puolinuotti ja pisteellinen neljäsosanuotti - osa vastaavista tauoista - yksinkertaiset kuviot (esimerkiksi taa titi tai titi taa) - kulttuuriperimään hyvin sopivat tahtilajit (esimerkiksi 4/4 ja 3/4)
Melodia, improvisointi	<ul style="list-style-type: none"> - osassa kappaleita suppea ambitus - pienten melodisten liikkeiden suosiminen - riittävän lyhyet fraasit - strukturoitu, jossain määrin ohjattu improvisointi - korkea – matala ääni (oktaavialan alkeet)
Harmonia	<ul style="list-style-type: none"> - duuri - molli - tonaalisuus, konsonoivat soinnut
Muoto	<ul style="list-style-type: none"> - eri muotoisia kappaleita, esimerkiksi AB, ABB ja ABA
Sanasto	<ul style="list-style-type: none"> - sanasto lähinnä suomeksi, kenties italiaksi - dynamiikkamerkinnot mahdollisesti italiaksi

5.2 Sävelletyt kappaleet

Sävellysprosessi alkoi taustatarinan hahmottelulla. Suunnittelin karkeasti, millaisen tarinan liitän kappaleisiin. Tiedostin, että suunnitelmani saattaisi muuttua työskenteilyn aikana paljonkin. Sävellystyötä aloittaessani en esimerkiksi vielä ollut varma, miten monta kappaletta säveltäisin. Osaa kappaleista ehdin testata omissa opetusryhmissäni. Kaikkia stemmoja emme ole ehtineet soittaa päällekkäin, enkä pidä sitä muutenkaan välttämättömänä. Sovituksista voi poimia siihen tutustuvalla ryhmälle

sopivan stemman tai sopivat stemmat. Alun perin kappaleet olivat vain yhdessä sävellajissa kaikkine stemmoineen. Pian totesin, että on helpompi vaihtaa sävellajia soittimen mukaan kuin koettaa saada ujutettua luonnollisesti esimerkiksi kantele ja ukulele samaan kappaleeseen. Kantele ja ukulele ovatkin näissä sovituksissa omissa sovituksissaan. Osa stemmoista on nimetty bassopala-stemmoiksi, mutta niitä voi hyvin soittaa muillakin laattasoittimilla.

Kappaleita säveltäessä pyrin pitämään mielessäni oleellisimpia keräämiäni tietoja. Lasten ohjelmistorepertuaari on 6-8 -vuotiaana jo melko laaja. Rytmien vaikutus lauluja opetellessa on edelleen merkittävä, laulu alkaa olla sävelpuhdasta. Intervallit, asteikot ja sävellajit ovat osa kokonaisrakennetta. Ympyröivällä kulttuurilla on merkittävä vaikutus lapsen musiikilliseen kehitykseen, kotoiset harmoniat tuntuvat miellyttäviltä. Soinnut aletaan vähitellen sijoittaa vahvoille iskuille, improvisoidessa melodia on osittain synkronisoitu säestyksen kanssa. Lasten on helppo käsitellä kahden, neljän tai kuuden tahdin mittaisia fraaseja. Lapsen mielikuvitus ei kukoista yhtä hyvin kouluiässä kuin aiemmin, paljon energiaa suunnataan sääntöjen opiskeluun.

Sävellettyjen kappaleiden nuotit löytyvät liitteestä (Liite 1. Metsänvartijan tarina - opetusmateriaali).

1) Seikkailua kohti

Kappaleeseen on integroitu seuraavat musiikin teoreettiset aiheet: puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti ja neljäsosatauko, 4/4-tahtilaji, improvisointi, I-asteen sointu, melodiassa kvintin ambitus.

Kappale sopii mainiosti ryhmän ensimmäisiin tapaamiskertoihin. Sointusäestys voidaan soittaa puolinuottisykkeellä ja koko kappaleen voi säestää ensimmäisen asteen soinnulla. D-duuriversio on tehty erityisesti kanteletta silmällä pitäen, C-duuriversio ukulelele. Kappaleen melodia liikkuu kvintin alueella, mikä tarkoittaa sitä, että pidemmällä oleva kanteleryhmä voi harjoitella melodiaa myös näppäillen.

Kappaleessa on varattu kolme kohtaa improvisointia varten. Improvisointia ei ole erikseen strukturoitu nuotin yhteydessä, riippuahan se paljon soittimesta ja soittajasta. Opettajan tehtäväksi jää tuoda esille improvisaation ohjenuorat. On helpompi lähteä improvisoimaan, kun on sovittu yhteiset rajat. Improvisointia voi rajata esimerkiksi ajallisen keston avulla, sovitun rytmikuvion avulla (esimerkiksi taa taa titi taa) tai sovittujen sävelten avulla (soitetaan esimerkiksi vain d- ja a -ääniä).

D-duuriversiossa mukana on d-bassopala, sopraanonokkahuilu sekä djembe. Sopraanonokkahuilun d2-ääni on suhteellisen helppo tuottaa, sormien tarvitsee peittää ainoastaan yksi ääniaukko. Ukulelen a-kieli on ns. vapaa kieli, eli otelaudalla ei tarvitse painaa yhdelläkään sormella. Djembe on mukana tuomassa rytmistä taustaa taa titi -kuviolla sekä myöhemmin kappaleessa puolinuotein. Sama rytminen kuvio toistuu useaan otteeseen myös kappaleen melodiassa.

C-duuriversiossa mukana on c-bassopala, kanteleen näppäily g-kieli sekä djembe. Kanteleen g-kielen voi halutessaan merkitä tarralla tai sormet voi asettaa valmiiksi oikealle kielelle, näppäilyormella ei ole väliä tässä vaiheessa. Djembe on tässäkin versiossa mukana tuomassa rytmistä taustaa. Sopraanonokkahuilun c2-ääntä varten tarvitaan kaksi sormea peittämään ääniaukkoja, pienemmille soittajille usean ääniaukon peittäminen yhtä aikaa saattaa tuntua haastavalta.

Tätä kappaletta olen testannut itse ryhmieni kanssa, sitä on erikseen pyydetty jälkikäteenkin. Varsinkin improvisaatiosta on pidetty ja improvisaatiolle varatut paikat venyisivät helposti pidemmäksikin. Improvisoidessa lapset aluksi mielellään kopioivat omaa improvisointiani, vasta usean kerran jälkeen alkoi kuulua muutakin mukana. Melodiakin on tuntunut jäävän suhteellisen helposti lapsille mieleen. Kunhan sormet saa aseteltua oikeisiin kohtiin ja toivottavasti pysyvät niillä sijoillaan hetken, pääsee jo ensimmäisellä kerralla soittamaan ns. oikeaa kappaletta.

2) Pikku lintu lentää

Kappaleeseen on integroitu seuraavat musiikin teoreettiset aiheet: kokonuotti, puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti, neljäsosatauko ja puolitauko, takapotkut, 4/4-tahtilaji, I- ja V -asteen sointu, kapea ambitus, ABA-muoto.

Kappaleen melodia liikkuu kolmen sävelen alueella, joten melodian voi soittaa melko vaivattomasti varhaisessa vaiheessa esimerkiksi nokkahuilulla, kanteleella tai pianolla. Kappaleen voi säestää ensimmäisen ja viidennen asteen soinnuilla. Kappale on valmiiksi kahdessa eri sävellajissa, D- ja F -duurissa, kumpaankin versioon on oma rytmisoitinosio. D-duurissa soinnut on kirjattu sointuasteina, F-duurissa reaalisointuina. D-duurissa melodia soveltuu esimerkiksi näppäilyharjoitteeksi kanteleella soitettaessa.

Itse olen opettanut kanteleen soinnut sointuastemerkein, mutta ukulelen olen nähnyt parhaaksi opettaa reaalisointumerkein. Näin on helppo vaihtaa sävellajia jo varhaisessa vaiheessa. F-duurisointuun tarvitaan vain kaksi sormea, ja kyseisen sävellajin viidennen asteen sointu on C-duuri. C-duurisoinnun voi soittaa vain yhdellä sormella otelautaa painaen.

D-duuriversiossa lyömäsoittimet soittavat läpi kappaleen samalla tavoin, djembe puolinuotteja ja rytmikapulat takapotkuja. F-duuriversiossa djembe soittaa ensin kokonuotteja, minkä jälkeen vaihdetaan puolinuotteihin. Myöskin rytmikapuloiden stemma on erilainen. Soittotaipaleen alkuvaiheessa sykkeen käsitys ei välttämättä ole vielä vakaa ja pitkiä nuotteja (esimerkiksi kokonuotteja) voi olla haastavaa soittaa täyteen mittaansa. Djemben soittajien voi olla helpompi aloittaa puolinuoteista. Rytmikapuloilla aletaan heti harjoitella takapotkuja. Mikäli takapotkut tuntuvat turhan haastavilta, voi soitettavan materiaalin siirtää tahdin vahvoille iskuille, jotka oman kokemukseni mukaan hahmottuvat helpommin.

Tätä kappaletta olen kokeillut itse varsinkin nokkahuilunsoittajien kanssa, mutta myös ukuleleryhmän kanssa. Melodiaa soitimme ukuleleryhmän kanssa pianolla, useampi lapsi mahtuu helposti pianon ääreen samaan aikaan ja kun käden saa laitettua oikeaan kohtaan, saa kolmen äänen melodian soitettua lyhyelläkin alustuksella. Pidempien nuottien soittaminen on monelle haastavaa, kannattaa harjoitella kappaletta myös nopeammin säestävän rytmisoittimen kanssa.

3) Pöllön tarina

Kappaleeseen on integroitu seuraavat musiikin teoreettiset aiheet: kokonuotti, puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti, neljäsosatauko ja puolitauko, 4/4-tahtilaji yhden sävelen melodia, kahden sävelen toinen ääni.

Pöllön tarina -kappaleen melodia on yksinkertainen, jotta sen voi helposti soittaa esimerkiksi nokkahuilulla. Sanarytmien hahmottaminen ei välttämättä onnistu kaikkien kanssa heti, mutta yleensä lapset ovat huomanneet nopeasti mistä on kyse. Kuten yleensäkin, ensin kannattaa käydä läpi mistä kappaleessa puhutaan. Tämän jälkeen kappaleeseen voi tutustua laulaen, mistä pääsee luontevasti siirtymään rytmien taputtamiseen. Melodiasoittimella kannattaa soittaa paljon erilaisia rytmejä, esimerkiksi eri eläimiä. Ns. säestyssoitinten läpi kappaleen jatkuva puolinuottisyke helpottaa sykkeen säilyvyyttä, puolinuottisyke helpottaa myös käsirummun kokonuottien soittamista. Kellopeleä soittaa sointujen pohjasäveliä.

Kappaleessa on melodian lisäksi toinen ääni. Kaksiäänisesti laulaminen voi olla haastavaa, varsinkin jos ryhmäläiset eivät ole laulaneet paljon aiemmin tai eivät muuten tunne oloaan niin varmaksi. Pari vuotta sitten aiemman opetussuunnitelman aikaan opetin musiikin perusteet -ryhmää yhdessä toisen opettajan kanssa. Uskon, että kahden opettajan ollessa paikalle voisi halutessaan kokeilla jakaa ryhmän kahtia ja laulaa kaksiäänisesti. Kaksiäänisyyden harjoittelun helpottamiseksi melodiat ovat rytmisesti identtisiä.

4) Iltahämärässä

Kappaleeseen on integroitu seuraavat musiikin teoreettiset aiheet: pisteellinen puolinuotti, puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti ja neljäsosatauko, 3/4-tahtilaji, I-, IV- ja V -sointuasteet, pariäänit, ABA-muoto.

Kappale on 3/4-tahtilajissa keinahteleva laulu C- tai D-duurissa. A-osat voi soittaa kanteleella näppäillen, B-osat sointusäestyksenä, ellei sitten käytössä ole useampikielinen kantele. Säestysäänissä kuljetaan valssiin sopivalla tavalla, mikä

tietysti harjoitellaan ensin erikseen. Kaikkia säestyksiä ei ole välttämätöntä soittaa päällekkäin, mutta ehdottaisin, että bassopala B -nimisen stemman kanssa soitettaisiin jotain stemmaa, josta tulee selkeä lähtö tahdin ensimmäiselle iskulle. Nokkahuilustemma on melodisesti helpohko, D-duuriversiossa tarvitaan A- ja H -ääniä, C-duuriversiossa G- ja A -ääniä. G-ääntä soitettaessa täytyy peittää neljä reikää, mikä on kokemukseni perusteella osalle esikouluikäisistä vielä haastavaa. Myöskään pisteellisten puolinuottien soittaminen ei onnistu aina heti. Mikäli on tarpeellista, voi nokkahuilulla soittaa myös neljäsosanuotteja.

C-duuriversiossa soinnut on merkitty reaalisointumerkein ukulelensoittajia silmällä pitäen. Koska kappaleessa on kolme eri sointua, ei kappaletta kannata käydä ukulelea soittaen läpi aivan alkulukuvuodesta. Jokainen ryhmä ja lapsi on omanlaisensa, toisten kanssa pääsee nopeammin eteenpäin kuin toisten. Soinnut voi soittaa pisteellisinä puolinuotteina tai soittaen soinnun toiselle ja kolmannelle iskulle neljäsosanuotin pituisena.

Lisäksi kappaleessa tutustutaan rakenteen merkintään. Tämä kappale on ABA-muodossa. Keskustellen voidaan käydä läpi mitä rakenne tarkoittaa, miten rakenne voidaan merkitä ja mitä muita saman rakenteen muotoisia kappaleita oppilaat tuntevat (esimerkiksi Tuiki, tuiki tähtönen ja Ukko Nooa).

Tätä kappaletta olen käyttänyt omien ryhmieni kanssa, soitimme kappaletta niin kanteleihin kuin ukuleleihin. Tekee hyvää harjoitella soittamaan myös pisteellisiä puolinuotteja. Varsinkin aloittavien ryhmien kanssa huomaan aloittavani mielelläni sointusoiton puolinuottisykkeellä. Kappaleen tullessa tutuksi ei rauhallisempikaan soittaminen ole liian haastavaa. Sointujen vaihtaminenkin sujuu hetken harjoittelun jälkeen mukavasti, mutta mikäli on tarpeen, voi ryhmän jakaa kahtia, jolloin toinen osa soittaa ensimmäisen soinnun ja toinen toisen. Tärkeää on, että syke säilyy.

5) Metsänvartija

Kappaleeseen on integroitu seuraavat musiikin teoreettiset aiheet: puolinuotti, neljäsosanuotti, pisteellinen neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti, neljäosatauko ja puolitauko, alla breve -tahtilaji, pariäänet, I-, IV- ja V -sointuasteet, ABA-muoto.

Kappale on D-duurissa, sen tahtilaji on alla breve. Tämän kappaleen voi säestää kanteleella tai muulla soittimella, jolla kykenee soittamaan ensimmäisen, neljännen ja viidennen asteen soinnun. Melodia liikkuu sekstin alueella, joten esimerkiksi jousisoittimella melodiankin pystyy soittamaan suhteellisen nopeasti. Myös sävellaji on jousisoittimelle luontainen.

Kappaleen rakenne on ABA, mitä selkeyttää myös säestävien soitinten vaihtuva rytmi. B-osassa kaikki muut soittimet soittavat puolinuotteja (tai puolitaukoja), A-osan rytmi on liikkuvampi. Bassopala A -stemma soittaa puolinuotteja läpi kappaleen, pysyen soinnun pohjasävelillä. Bassopala B -stemma soittaa soinnun säveliä pariääninä, samoin kuin bassopala C -stemma.

Bassopala B- ja bassopala C -stemmojen rytmit ovat yhtenevät. Samaa rytmiä soittaa myös nokkahuilu sekä guiro. Nokkahuilun kaikki äänet voi soittaa pelkin vasemman käden sormin, oikealla kädellä voidaan tukea soittoasentoa. Rumpu soittaa yhden puolinuotin tahdissa, rummulla on lisäksi puolinuottitauko jokaisessa tahdissa. Tauon ja soittamisen vuorottelu voi olla haastavaa aluksi, tempo saattaa pyrkiä nopeutumaan varsinkin nuoremmilla lapsilla.

6) Nähdä saan

Kappaleeseen on integroitu seuraavat musiikin teoreettiset aiheet: puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti, neljäsosatauko ja puolitauko, molli, johtosävel, dynamiikkamerkinnot, pariäänit.

Nähdä saan on h-mollissa kulkeva kappale, muutamassa kohdassa melodiassa on mukana ais, eli sävellajin johtosävel. Tämän kappaleen parissa voi tutustua molliasteikon rakenteeseen. Kappaletta esitellessään voi säestää esimerkiksi pianolla, tai sitten voi heti soittaa jotain laattasoitinten stemmaa.

Kappaleessa tutustutaan dynamiikkamerkintöihin. Italiankieliset merkinnät kannattaa varmasti kirjoittaa muistiin, jotta ne voi tarvittaessa tarkistaa. Merkintöjä voi harjoitella esimerkiksi liikkeen kautta. Hypitään (forte), tömistetään (mezzoforte), kävellään (mezzopiano) ja hiivitään (piano). Kun laulu on opittu ulkoa, voidaan yhdistää myös laulu liikkeeseen.

Nokkahuilu- ja Bassopala A -stemmat soittavat kappaleen alkupuolella puolinuotteja. Bassopala B – ja Bassopala C -stemmat soittavat neljäsosanuotteja. Stemmoja voi yhdistellä sitä mukaa, kun rytmien hallinta edistyy. Lisäksi kappaleessa harjoitellaan taukoja; neljäsosa- sekä puolitaukoja.

Nokkahuilustemman melodia kulkee suppealla alueella. Tämä mielestäni helpottaa rytmiiin keskittymistä. Nokkahuilun äänen kontrollointi ei kokemukseni pohjalta suju aina yhtä vaivattomasti, joten keskittymistä vaaditaan myös siihen.

7) Mikä tuo olento on?

Kappaleeseen on integroitu seuraavat musiikin teoreettiset aiheet: puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti, neljäsosatauko, puolitauko ja kokotauko, 4/4-tahtilaji, molli, fermaatti, esitysmarkinnat moderato ja allegro, synkooppi, oktaavi, korkea – matala ääni (oktaavialan alkeet), ABB-muoto, kertausmerkit.

Mikä tuo olento on? -kappale on a-mollissa, sen ambitus on desimi. Melodiassa on joitain isoja hyppyjä, suurimmat niistä oktaaveja. Laajojen intervallien tuottaminen saattaa aluksi olla haasteellista. Samassa yhteydessä voi tutustua oktaavialoihin, äänet ovat samat, mutta eri korkeudelta. Itse käytän usein esimerkkinä pianoa, ryhmä on yleensä vaivatonta kerätä koskettimiston ääneen ja näyttää käsin kosketeltavasti eri oktaavialat. Kaikilla soittimilla ei välttämättä ole alkuvaiheessa mahdollista soittaa samaa ääntä useassa eri oktaavialassa. Mielestäni 6-8 -vuotiaiden lasten kanssa ei ole vielä oleellista käydä oktaavialoja kovin perinpohjaisesti läpi, mutta tietoisuus siitä, että samannimisen äänen voi tuottaa usealta eri korkeudelta ei ole liikaa. Käsitteet korkea ja matala ovat mielestäni erinomaiset tässä vaiheessa.

Kappaleen voi säestää neljällä soinnulla, Am, Em, F ja C. Bassopalat ja djembe soittavat puolinuotteja läpi kappaleen, rytmikapulat soittavat takapotkuja kappaleen B-osassa. Takapotkuja on hyvä harjoitella erikseen ja liittää joukkoon vasta kun puolinuottisyke on vakaa. Bassopaloja ja djembea voidaan soittaa myös neljäsosasykkeessä.

Tutuksi tulevat myös moderato, allegro sekä fermaatit. Halutessaan voi harjoitella muita tempoon liittyviä merkintöjä. Kappaleen rakenne on ABB.

8) Älä pelkää

Kappaleeseen on integroitu seuraavat musiikin teoreettiset aiheet: puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti, neljäsosatauko ja puolitauko, korkea – matala (oktaavialojen alkeet), pariäänit, liikkuva säestys, fraasit, AAB-muoto.

Älä pelkää -laulu kulkee D-duurissa, sen ambitus on desimi. Suurin yksittäinen hyppy on oktaavi, joten keskustelua oktaavialoista voi jatkaa laulun parissa. Mikäli kappaletta käyttää hieman vanhempien lasten kanssa, voi käydä läpi esimerkiksi intervaleja. Mielestäni 6-8 -vuotiaiden lasten kanssa ei ole vielä välttämätöntä käsitellä intervaleja kovin tarkasti tai laajasti.

Kappaleessa on melodian lisäksi toinen ääni. Toinen ääni liikkuu kvintin sisällä, joten sen voi soittaa esimerkiksi kanteleella. Kappaleen rakenne on AAB, molemmat A-osat on kirjoitettu nuottiin valmiiksi esille. A-osan voi säestää esimerkiksi kanteleella, mutta B-osan sointuja ei pysty soittamaan helposti viisikielisellä kanteella.

Bassopaloille on kirjoitettu kolme eri stemmaa, mutta soittimen voi korvata haluamallaan/mahdollisella muulla soittimella. A-stemmassa on hitain säestys, sointujen pohjaääniä puolinuotteina. B-stemmassa on neljäsosanuotteja pariääninä, C-stemma on liikkuvin, soinnun säveliä kahdeksasosanuottein. Kaikkia stemmoja ei kannata soittaa yhtä aikaa, varsinkaan jos lapset ovat enimmäkseen kuusivuotiaita. Eri stemmoilla voi johdonmukaisesti hahmottaa sitä, että esimerkiksi puolinuotin aikana ehtii soittaa kaksi neljäsosanuottia.

Mielestäni kappaleen avulla voi hahmottaa myös fraaseja; mistä lähdetään ja minne kuljetaan. Voidaan valita oleellisia asioita esimerkiksi sanoituksen perusteella ja miettiä, miten niitä voisi tuoda esille. Eri ryhmät saattavat pitää erilaisia asioita tärkeinä, erilaiset tulkinnat ovat aina tervetulleita.

9) Löysin uuden ystävän

Kappaleeseen on integroitu seuraavat musiikin teoreettiset aiheet: puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti, synkooppi, kvintin ambitus, toinen ääni, I- ja V -asteen soinnut, ABABA-muoto.

Kappale on valmiiksi kahdessa eri sävellajissa, hyvin kanteleelle sopivassa D-duurissa ja hyvin ukulelelle sopivassa C-duurissa. Kappaleen rakenne on ABABA. Mikäli kappaletta haluaa lähestyä liikkumisen kautta, voi B-osaan keksiä muutakin liikettä kuin käsikkäin kävelemistä tai pomppimista, esimerkiksi hiipimistä ja tömistelyä. Melodian ambitus on kvintti.

D-duuriversiossa mukana on toinen ääni kanteleelle, jotta voidaan harjoitella kaksiäänistä näppäilyä. Kappaleessa on tietysti sointumerkit laulun säestämiseksi.

Sovituksessa on stemma nokkahuilulle ja djembelle. Nokkahuilu ja djembe soittavat koko ajan samaa rytmiä. Nuottiin kirjoitettu rytmi on haastavahko, erilaisia taa titi - variaatioita luultavasti on aiemminkin soitettu jo jonkin verran. Kun mukaan liitetään synkooppi, haastavuustaso nousee. Synkoopin aikana melodiassa ja toisessa äänessä on puolinuotti, mikä helpottanee rytmin käsitlemistä. Ennen nuottiin merkityn rytmin harjoittelemista kannattaa harjoitella helpommilla rytmeillä.

C-duuriversio on hyvin paljon D-duuriversion kaltainen. Melodia, sanoitus ja soinnutus ovat samanlaiset, mutta sävelaskelta alemmaa. Toinen ääni on korvattu bassopalojen pariäänillä. A-osassa bassopaloilla soitetaan puolinuotteja, B-osassa neljäsosanuotteja ja puolinuotteja synkooppien aikana.

5.3 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tehtävänä oli tuottaa 6-8 -vuotiaiden lasten varhaisiän musiikkikasvatusryhmiin uutta opetusmateriaalia, johon integroidaan musiikin perusteiden alkeita, jotta lapset huomaamattomasti oppisivat samalla musiikin perusteita. Kappaleisiin valittiin oleellisimpia asioita nuoteista, rytmeistä, rytmikuvioista ja tahtilajeista, melodiasta ja improvisoinnista, harmoniasta, muodosta ja sanastosta. Näitä sisällytettiin kappaleisiin mahdollisimman monipuolisesti.

Kappaleisiin saatiin sisällytettyä suunniteltuja asioita hyvin, joko melodiaan tai säestysosioon. Kappaleet kertovat Metsänvartijan tarinaa eteenpäin. Kappaleet eivät etene aivan täysin haastavuusjärjestyksessä tarinan kannalta, mutta välillä on hyväksi

käydä läpi haastavampiakin asioita. Kappaleita voi soveltaa ja sovittaa lisää paremmin ryhmän taso huomioon ottaen. Sovitukset keskittyivät soittimiin, joita keskimääräisesti voi olettaa olevan saatavilla varhaisiän musiikkikasvatusryhmille, mutta tilanteet ovat erilaisia paikkakunnalta toiselle.

Kappaleet ovat vapaasti käytettävissä opetukseen. Eri ryhmien kanssa tulee varmasti erilaisia versioita kappaleista, jokainen ryhmä on yksilö. Lapsilla on erilaiset taustat, osa saattaa tulla varhaisiän musiikkikasvatukseen vasta esimerkiksi kuusivuotiaana, ja jos kotona on keskitytty enemmän liikunnallisiin harrastuksiin, voi musiikin parista löytyä paljon kehityskohteita. Tärkeimpänä tavoitteena on tietysti pidettävä mielessä se, että oppiminen on hauskaa. Tavoitteet tulee asettaa ryhmille ja lapsille niin, että ne ovat saavutettavissa.

6 Löysin uuden ystävän

Mietin pitkään, mistä aiheesta tekisin opinnäytetyöni, pallottelin erilaisia aiheita varmaankin miltei puolitoista vuotta. Keksin paljon erilaisia aiheita, mutta mikään ei tuntunut lopulta niin kiinnostavalta, että olisin halunnut tarttua ja paneutua aiheeseen riittävästi. Olin jo melkein aloittamassa toisen aiheen parissa, kun yhtäkkiä löysin oikean aiheen. Sen, joka osui ja upposi saman tien. Sävellystyö. Musiikin perusteiden alkeet. Siinä se oli.

Vaikka aiheen löydettyäni olinkin innoissani, painoi mieltäni silti epäily. Ensimmäisiä pieniä varhaisiän musiikkikasvatukseen sopivia kappaleita olin tehnyt osin ystävän kehottamana jo vuonna 2012, mutta kappaleiden säveltäminen ja pedagogisen otteen ylläpito tuntui haastavalta. Koetin miettiä järkevästi muitakin vaihtoehtoja, mutta mikään muu ei enää tuntunut yhtä kiinnostavalta. Totesin myös, että tässä olisi hyvä tilaisuus harjoitella säveltämistä ja musiikin perusteiden integrointia kappaleisiin. Yhtenä opinnäytetyön tärkeimmistä opeista itselleni pidänkin tätä musiikin perusteiden integroinnista säveltämiseen sekä säveltämisestä ja soittamisesta ylipäänsä saatua kokemusta. Valmista lastenlaulumateriaalia on jo paljon, mutta omia kappaleita lähestyy tunti-ilanteessa jotenkin eri tavalla, tuntuu helpommalta muokata niitä tarkoitukseen sopivaksi.

Päätin rajata ikäryhmän 6-8 -vuotiaisiin lapsiin. Minulla on työpaikoillani lapsiryhmiä, joissa on valitun ikäisiä lapsia. Lapset eivät osallistu vielä musiikin perusteiden oppitunneille, mutta pidän tärkeänä tuoda alkeita esille jo varhaisessa vaiheessa. Ikäryhmän tarpeeksi tarkka rajaus helpotti suunnittelutyötä merkittävästi.

Sävellystyön helpottamiseksi päätin kerätä taustatietoa. Lapsen musiikilliseen kehitykseen tutustuttiin jo Jyväskylän Ammattikorkeakoulussa tekemiäni opintojen aikana, mutta koin tietojen syventämisen tarpeelliseksi. Omat sisarukseni ovat minua kolme ja kuusi vuotta nuorempia, en muista heidän kehitysvaiheistaan kovinkaan paljon. Perheemme musikaalinen puoli alkoi nostaa päätään oikeastaan vasta minun aloitettua pianonsoitto-opinnot kansalaisopistossa koulun aloitettuani, vanhempani

eivät olleet innokkaita laulajia tai soittajia. Lähipiirissäni ei muutenkaan ole otollisia pieniä lapsia, jotka olisivat ehtineet esikouluikään.

6-8 -vuotiaiden lasten musiikillisen kehityksen vaiheita tutkittuani päätin tutustua myös jo valmiina oleviin materiaaleihin. Oletin saavani hyviä vinkkejä koulujen musiikinkirjoista sekä musiikin perusteiden oppikirjoista. Tiesin, että jälkimmäiset on yleensä suunnattu hieman vanhemmille lapsille, mutta niissä kuitenkin aloitetaan musiikin alkeiden opiskelu. Koin, että kirjoista saamani tiedon perusteella minulla oli yksi työkalu lisää lähteä säveltämään kappaleita. En kuitenkaan halunnut sitoa itseäni liian tiukkaan, tiesin sen vain hankaloittavan säveltämistä.

Materiaalin säveltäminen eteni vaihtelevasti. Ajoittain sain hyvin ajatuksen päästä kiinni, ja kappaleiden nuotintaminen sujui vaivattomasti. Välillä taas ajatus takkusi ja tuntui siltä, etten saanut asiaa eteenpäin lainkaan. Oli jopa vaikeaa tehdä kappaleita niin, että ne veisivät Metsänvartijan tarinaa eteenpäin, mutta toimisivat myös omina kokonaisuuksinaan. Ulkoilun ja muuhun keskittymisen lisäksi minua auttoi valitsemaani ikäryhmään keskittyminen. Kävin läpi keräämiäni asioita sekä opetustyössä keräämääni kokemusta. Välillä oli vain pakko kirjoittaa jotain, jotta tyhjän tiedoston kammo ei pääsisi kukoistamaan. Kaikkea voi kuitenkin muokata. Osan sovituksista tein säveltämisen ohessa, osan hieman jälkeensä. Varsinkin sovituksia on muokattu melko pitkäänkin.

Jos aloittaisin sävellystyön nyt, en varmastikaan tekisi kaikkia kappaleita samalla tavalla, esimerkiksi voisin pyrkiä tekemään vielä yksinkertaisempia ja suppealaisempia melodioita. Sävellysten taustalla kulkeva tarina etenee tässä muodossaan suhteellisen mukavasti, mutta tilaa kehitykselle on toki aina. Kenties myöhemmässä vaiheessa syntyy lisää Metsänvartijasta kertovia lauluja. Voisin käyttää säkeistöjä enemmän hyödykseni sävellystyössä. Moni kappaleista on nyt ns. läpisävelletty. Olen tosin todennut myös sen, että soitettavan materiaalin ja sanojen yhdistäminen saattaa tuntua lapsista haastavalta, jos melodia ja soinnut ovat sivun yläosassa ja säkeistöt sivun alaosassa. Tavoitteena toki on sanojen, melodian ja sointujen ulkoa oppiminen, mutta sinne ei päästä yhden tapaamiskerran aikana. Aina nuotteja ei ole edes tarpeellista antaa lapsille saman tien.

Opinnäytetyön tekeminen vahvisti ja tarkensi käsitystäni 6-8 -vuotiaan lapsen musikaalisen kehityksen vaiheista. Erityisen tärkeänä pidin Ahosen (2004) jakamaa tietoa musiikin elementtien omaksumisesta, kuten esimerkiksi se, että lapsi saavuttaa oktaavin äänialan suunnilleen koulun aloittaessaan (Ahonen 2004, 97-101.). Osan kappaleista sävelsin kapeammalle ambitukselle, jotta myös kuusivuotiaat kykenevät oppimaan laulun suhteellisen vaivattomasti. Osassa kappaleista ambitus on kuitenkin selkeästi laajempi, mikä tuo omat haasteensa tuntityöskentelyyn oppilaiden kanssa.

Koen myös kehitysteorioihin tutustumisen avanneen käsitystäni. Paananen (2010) tuo esimerkiksi esille, että improvisointi synkronoituu osin annettuun säestykseen (Paananen 2010, 171-172.). Halusin improvisaation mukaan johonkin kappaleeseen jollain lailla, aihe tuntuu vielä itsellenikin jossain määrin haastavalta. Tuntitilanteessa huomasin lasten pitkään kopioivan mielellään sitä, miten itse improvisoin.

Myöhemmin lapset alkoivat rohkaistua kokeilemaan muutakin. Tulevaisuudessa minun täytyy miettiä aihetta lisää ja tuoda improvisointia tunneille mukaan yhä enemmän.

On helpompi keksiä eri tapoja opettaa asioita, kun ymmärtää paremmin lapsen kehitystä ja ajatusmaailmaa yleensäkin. Lisäksi sain hyvän käsityksen siitä, miten monet kirjat lähestyvät musiikin teoria-asioiden alkeita. Pääpiirteissään samat asiat toistuivat kirjassa kuin kirjassa, pieniä painotuseroja lukuun ottamatta. En nostanut solmisaatiota erityisemmin esille kappaleissani, vaikka aion edelleen käyttää solmisaatiota jossain määrin apunani nokkahuilun soittamista opettaessani.

Esimerkiksi Mäkisen ja Haralan (1996) Klaavi-kirjassa esitetään nuottipuu, jota pidän hyvänä ja helposti lähestyttävänä esimerkkinä nuottien aika-arvoista (Harala & Mäkinen 1996, mt.). Itse askartelemani nuottipuun kanssa voimme harjoitella eri aika-arvoja tai vaikkapa rytmejä. Kävyistä voi koota esimerkiksi kappaleiden rytmejä niin pitkälle, kuin kävyt riittävät. Mielestäni käpyjen konkreettinen asettelu ”oikealle” paikalle auttaa pituuden hahmottamista, esimerkiksi kokonuotti perinteisesti asetetaan ylimmälle oksalle, kokonuotin alapuolelle kaksi puolinuottia ja niin edelleen.

Sävellysteni nuotit tein kokonaan Musescore 2 -nuotinkirjoitusohjelmalla. Opin käyttämään ohjelmaa paljon aiempaa paremmin, vaikka välillä kohtasinkin haasteita. Internet onneksi mahdollistaa ohjeiden helpon etsinnän, etsin useampaankin aiheeseen neuvoja eri keskustelupalstoilta.

Opinnäytetyötä varten sävellettyjä kappaleita varmasti jatkossa vielä muokataan ja sovitetaan uudelleen, omien kappaleiden suhteen on vaikea päättää, milloin kappale on niin sanotusti valmis eikä sitä enää muuteta. Onko lopulta edes oleellista sanoa kappaleen olevan valmis, vai voivatko ne olla meneillään olevan hetken tuloksia? Jatkossa kappaleisiin voisi olla hyvä kehittää visuaalisia liitteitä, esimerkiksi askartelutehtäviä tai jo valmiita kuvia. Mikäli kappaleet jossain vaiheessa teettäisi kirjan muotoon, voisi visuaaliseen puoleen vaikuttaa kuvituksella. Myöskin kinesteettisiä tehtäviä voisi suunnitella kappaleiden mukaan.

Kappaleista tuli monipuolisia, ja niihin saatiin integroitua musiikin perusteiden aiheita. Nuottien aika-arvoja harjoitellaan jokaisen kappaleen parissa, samoin tietysti erilaisia rytmejä (esimerkiksi synkooppi). Yhteissoitossa käsitys yhteisestä pulssista ja rytmistä on mielestäni äärimmäisen tärkeää. Paananen (2010) toteaa, että tahtilajin käsitys alkaa vähitellen helpottua (Paananen 2010, 170.). Vaikka suurin osa kappaleista onkin 4/4-tahtilajissa, on hyvä, että mukana on myös 3/4- ja alla breve -tahtilajit.

Jossain vaiheessa sävellystyötäni pohdin, onnistunko tekemään kappaleita, joiden rakenne vaihtelee. Oli keskityttävä ja kiinnitettävä huomiota siihen, että päästään harjoittelemaan myös muotoon liittyviä asioita. Halusin muutenkin pyrkiä siihen, että kappaleet eivät ole kuin samasta puusta veistettyjä. Mielestäni kappaleista tunnistaa tekijänsä, mutta ne ovat kuitenkin erilaisia ja vaihtelevia.

Useimmat kappaleet ovat duurissa, mutta sain mukaan myös mollikappaleita. Osan kappaleista pystyy suhteellisen vaivattomasti säestämään kantelella tai ukulelella, mutta ei aivan kaikkia. Osassa kappaleita voi käyttää apunaan esimerkiksi pianoa.

Sain sisällytettyä taulukkoon 1 kokoamani asiat hyvin mukaan kappaleisiin (Taulukko 1. Kappaleisiin valitut musiikin teoreettiset aiheet). Kappaleiden avulla pääsee käsiksi

musiikin perusteiden alkeisiin. Se, miten syvälle asiaan käydään, jää opettajan päätöksen alle. Paljon riippuu ryhmästäkin. Jos ryhmässä on paljon lapsia ns. nuoremasta päästä eli juuri esikoulun aloittaneita, voi opettaja käyttää ammattitaitoaan miettiessään mitä nimiä asioista käyttää. Mielestäni taustatarina helpottaa asioiden opettelua, monet lapset rakastavat satuja ja tarinoita. Elämyksellisyys on ollut ja tulee myös jatkossa olemaan oleellinen osa musiikin varhaiskasvatusta, samoin kuin musiikin perusteiden alkeiden harjoittelukin.

Lähteet

- Ahonen, K. 2004. Johdatus musiikin oppimiseen. Tampere: Finn Lectura, 85-103, 105-106.
- Alasuutari, P. 2011. 4.p. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Osuuskunta Vastapaino, 77-78.
- Arola, A. & Huttunen, T. & Jokelainen, H. & Koskela, I. 2016. Saa laulaa! 1-2, opettajan opas. Keuruu: Otavan kirjapaino.
- Campbell, P. S. 2010. Songs in their heads. 2.p. United States of America, New York: Oxford University Press, Inc, 230.
- v. Creutlein, T. & Joób, Á. 1992. Säveltapailu ja musiikin teoria, suomalaisia runosävelmiä, Peruskurssi 1/3. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Glover, J. 2000. Children composing 4-14. Great Britain, London: RoutledgeFalmer. Simultaneously published in the USA and Canada: RoutledgeFalmer, 57.
- Ertolahti-Mertanen, S. 2009. Musiikkiseikkailu 1. Vantaa: Hansaprint.
- Hakala, J.T. Toimivan tutkimusmenetelmän löytäminen. 2018. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Toim. Valli, R. Jyväskylä: PS-kustannus, 19-24.
- Hampinen, K. N.D. Musiikkia laulaen ja kirjoittaen 1. Tampere: Kopio Niini Finland.
- Harala, O. & Mäkinen, T. 1996. Klaavi, Musiikin teorian harjoitustehtäviä, Peruskurssi 1/3. 2.p. Tampere: Nuottikuva.
- Heikkilä, P. & Halkosalmi, V-M. 2005. Tohtori Toonika, Musiikin teorian, säveltapailun ja nuotinkirjoituksen oppikirja. 1.p. Keuruu: Otavan kirjapaino.
- Heikkinen, H. L. T. Toimintatutkimus: Kun käytäntö ja tutkimus kohtaavat. 2018. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Toim. Valli, R. Jyväskylä: PS-kustannus, 215-228.
- Holopainen, T. & Hynninen, H. & Korhonen, A. & Laamanen, T. & Vapaavuori, P. N.D. Löytöretki Musiikkimaassa. Ei ilmoitettua painopaikkaa: Pohjoinen.
- Lindeberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. 2017. Teoksessa Musiikki varhaiskasvatuksessa - käsikirja. Toim. Lindeberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. Helsinki: Classicus, 125-126.
- Kaisto, L. & Muhonen, S. & Peltola, S. 2004. Musiikin mestarit 1-2. 1.p. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Kangasniemi, H. & Pinola, S. & Viitaila-Pulkkinen, E. 2004. Musikantti 1-2. 4. p. Keuruu: Otavan Kirjapaino.

Kiviniemi, A-K. & Jarvola, J. 1978. Musiikki 1-2. 3. p. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset.

Kopra, M. 2009. Musiikin perusteet 1. 2. p. Nurmes: Classicus.

Mikkonen, H. & Räsänen, T. & Salminen, P. 2010. Soi 1-2. 1.p. Helsinki: WSOYpro.

Paananen, P. Kehitysteorioita ja malleja. 2010. Teoksessa Musiikkipsykologia. Toim. Louhivuori, J. & Saarikallio, S. Jyväskylä: WS Bookwell, 156, 158-165, 168-172.

Pohjola, E. & Sariola, E-L. & Simola-Isaksson, I. 1988. 2.p. Piiri pieni pyörii, Musica 1-2, Opettajan kirja. Joensuu: Pohjois-Karjalan Kirjapaino.

Ruokonen, I. 2016. Esi- ja alkuopetuksen musiikin didaktiikka. 1.p. Finn Lectura, 36-39.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampere University Press, 14-16, 30, 40-41, 61, 82-83, 121-124, 158.

Welch, G. F. Singing and vocal development. 2006. Teoksessa The Child as Musician. Toim. McPherson, G. Reprinted in 2007. United States, New York: Oxford University Press Inc., New York, 316-321.

.

Liitteet

Liite 1. Metsänvartijan tarina -opetusmateriaali

METSÄNVARTIJAN TARINA -OPETUSMATERIAALI

© TIINA PERKIÖ 2019

Seikkailua kohti

48

Tiina Perkiö

Melodia

C C C C

Läh - det - kö kans - sa - ni seik - kai - le - maan,

Bassopala

Sopraanonokkahuilu

Kantele

Djembe

Mel.

3 C C C C

uu - si - a a - si - oi - ta tut - ki - maan?

Bp.

S. Rec.

Kle.

Dj.

5 C C C C C C C C

Mel.

Mi-tä-hän mah-taa löy-ty-ä-kään, yh-des-sä kun et-si-tään?

Bp.

S. Rec.

Kle.

Dj.

9 C C C C Keksitään tapa soittaa soitinta.

Mel.

Mi-kä ää-ni soit-ti-mes-ta löy-tyy?

Bp.

S. Rec.

Kle.

Dj.

13 C C C C Keksitään uusi tapa soittaa soitinta.

Mel. Mi - tä mui - ta ää - ni - ä löy - tyy?

Bp.

S. Rec.

Kle.

Dj.

17 C C C C Keksitään vielä yksi tapa soittaa soitinta.

Mel. Kaik - ki - a ää - ni - ä löy - tyy!

Bp.

S. Rec.

Kle.

Dj.

Seikkailua kohti

51

Tiina Perkiö

Melodia

I I I I

Läh - det - kö kans - sa - ni seik - kai - le - maan,

Bassopala

Sopraanonokkahuilu

Ukulele

Djembe

Detailed description: This system contains five staves. The Melodia staff is in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 4/4 time signature. It features a melody with four measures, each starting with a fermata and marked with an 'I'. The lyrics 'Läh - det - kö kans - sa - ni seik - kai - le - maan,' are written below the notes. The Bassopala staff is in bass clef with the same key signature and time signature, containing four measures of a simple bass line. The Sopraanonokkahuilu staff is in treble clef with the same key signature and time signature, containing four measures of sustained notes. The Ukulele staff is in treble clef with the same key signature and time signature, containing four measures of a simple accompaniment. The Djembe staff is in a drum clef with the same key signature and time signature, containing four measures of a rhythmic pattern with 'x' marks indicating specific drum hits.

3 I I I I

uu - si - a a - si - oi - ta tut - ki - maan?

Mel.

Bp.

S. Rec.

Uk.

Dj.

Detailed description: This system contains five staves. The Mel. staff is in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 4/4 time signature. It features a melody with four measures, each starting with a fermata and marked with an 'I'. The lyrics 'uu - si - a a - si - oi - ta tut - ki - maan?' are written below the notes. The Bp. staff is in bass clef with the same key signature and time signature, containing four measures of a simple bass line. The S. Rec. staff is in treble clef with the same key signature and time signature, containing four measures of sustained notes. The Uk. staff is in treble clef with the same key signature and time signature, containing four measures of a simple accompaniment. The Dj. staff is in a drum clef with the same key signature and time signature, containing four measures of a rhythmic pattern with 'x' marks indicating specific drum hits.

5

I I I I I I I I

Mel.

Mi-tä-hän mah-taa löy-ty-ä-kään, yh-des-sä kun et-si-tään?

Bp.

S. Rec.

Uk.

Dj.

9

I I I I Keksitään tapa soittaa soitinta.

Mel.

Mi-kä ää-ni soit-ti-mes-ta löy-tyy?

Bp.

S. Rec.

Uk.

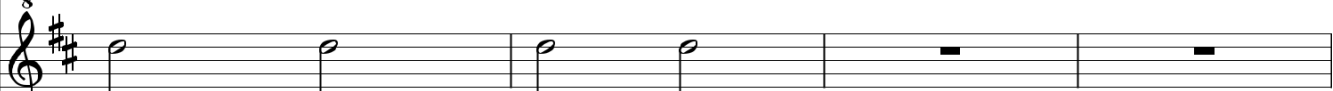
Dj.

13 I I I I Keksitään uusi tapa soittaa soitinta. 53

Mel.

Mi - tä mui - ta ää - ni - ä löy - tyy?

Bp.

S. Rec.

Uk.

Dj.

17 I I I I Keksitään vielä yksi tapa soittaa soitinta.

Mel.

Kaik - ki - a ää - ni - ä löy - tyy!

Bp.

S. Rec.

Uk.

Dj.

Pikku lintu lentää

54

Tiina Perkiö

I V I I I V I I I V I I I V I I

Melodia
 Pik-ku lin-tu len - tää tai - va - hal - la, kertoo ta-ri-noi - ta au - rin - gol - le.

Rytmikapulat
 Djembe

5 I I I I V V V V I I I I

Mel.
 Ke-vät-päi-vän i - lois-ta, tuu-len vil-lin len-nos-ta, luon-non kau-niin tuok-suis - ta,

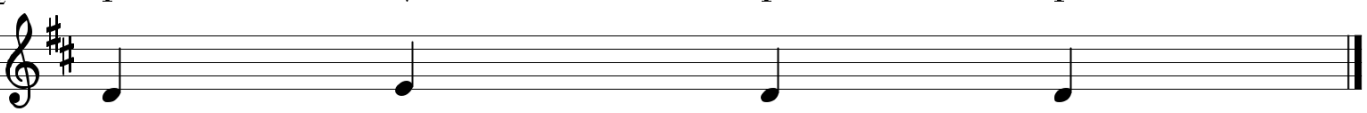
Clv.
 Dj.

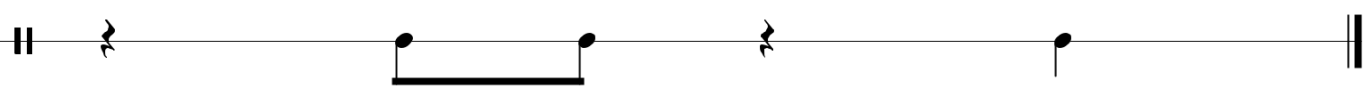

8 I V I I I V I I I V I I I V I I

Mel.
 ai-van ai-van kai-kis ta! Pik-ku lin-tu len - tää tai - va - hal - la, kertoo ta-ri-noi - ta

Clv.
 Dj.

12 I V I I

Mel.
 au - rin - gol - le.

Clv.
 Dj.

2. Pikku lintu sievä,
kerro mulle
metsänvartiijasta tarinasi!
Hänet tahdon löytää nyt,
apuasi pyytelen,
minä itse tiedä en
minne lähden etsimään.
Pikku lintu sievä,
neuvo hieman,
ohjaa mulle suunta,
mua neuvothan!

3. Voi, voi, lapsi pieni,
kertoisin sen,
kaiken mitä tiedän,
tarinani!
Mitään siitä en tiedä,
mutta osaan kertoa,
keneltä voit kysyä,
paljon, paljon tietoja.
Kulje eteenpäin vain,
reippahasti,
siellä kohtaat pöllön,
viisahimman.

Pikku lintu lentää

56

Tiina Perkiö

Melodia

F C F F F C F F F C F F F C F F

1. Pikku lin-tu len - tää tai - va - hal - la, kertoo ta-ri-noi - ta au - rin - gol - le.

Rytmikapulat

Djembe

5

F F F F C C C C F F F F

Kauniin päi-vän i - lois-ta, tuu-len vil-lin len-nos-ta, luon-non kau-niin tuok-suis - ta,

Mel.

Clv.

Dj.

8

F C F F F C F F F C F F F C F F

ai-van ai-van kai-kis-ta! Pikku lin-tu len - tää tai - va - hal - la, kertoo ta-ri-noi - ta

Mel.

Clv.

Dj.

12

F C F F

au - rin - gol - le.

Mel.

Clv.

Dj.

2. Pikku lintu sievä,
kerro mulle
metsänvartijasta tarinasi!
Hänet tahdon löytää nyt,
apuasi pyytelen,
minä itse tiedä en
minne lähdän etsimään.
Pikku lintu sievä,
neuvo hieman,
ohjaa mulle suunta,
mua neuvothan!

3. Voi, voi, lapsi pieni,
kertoisin sen,
kaiken mitä tiedän,
tarinani!
Mitään siitä en tiedä,
mutta osaan kertoa,
keneltä voit kysyä,
paljon, paljon tietoja.
Kulje eteenpäin vain,
reippahasti,
siellä kohtaat pöllön,
viisahimman.

Pöllön tarina

58

Tiina Perkiö

Melodia/
nokkahuilu

Kantele/
toinen ääni

Kellopeli

Triangeli

Käsirumpu

H E H H H E H H

Kuu - le, kuu - le vaan vii - saan pöl - lön ta - ri - naa.

5

Mel.

Kle.

Glk.

Trgl.

Kr.

H E H H H E H H

Pöl - lö o - saa ker - to - a mi - ten var - ti - ja löy - de - tään.

Iltahämärässä in C

60

Tiina Perkiö

A

C G C C C G

Melodia

Hä mäs - sä il - las - sa hii-pii, hii-pii. Hä mäs - sä il - las - sa

Bassopala A
(tai kantele)

Bassopala B
(tai kantele)

Bassopala C

Sopraanonokkahuilu

B

7 C C F C F C

Mel.

hii-pii, hii-pii. Kuu - lee metsän ää-ni-ä, kat - soo mit'on ym-pä-ril - lä.

Bp. A

Bp. B

Bp. C

S. Rec.

A

13 C G C C

Mel. Hä - mä - räs - sä il - las - sa hii - pii, hii - pii,

Bp. A

Bp. B

Bp. C

S. Rec. ⁸

17 C G C C

Mel. hä - mä - räs - sä il - las - sa hii - pii, hii - pii.

Bp. A

Bp. B

Bp. C

S. Rec. ⁸

Iltahämärässä in D

62

Tiina Perkiö

I V I I I V

Melodia

Hämä-räs-sä il-las-sa hii-pii, hii-pii. Hämä-räs-sä il-las-sa

Bassopala A

Bassopala B

Bassopala C

Sopraanonokkahuilu

7 I I IV I IV I

Mel.

hii-pii, hii-pii. Kuu-lee metsän ää-ni-ä, kat-soo mit'on ympä-ri-lä.

Bp. A

Bp. B

Bp. C

S. Rec.

13

I V I I I V I

Mel.

Hämä räs - sä il - las - sa hii-pii, hii-pii, hä-mä räs - sä il - las - sa hii-pii,

Bp. A

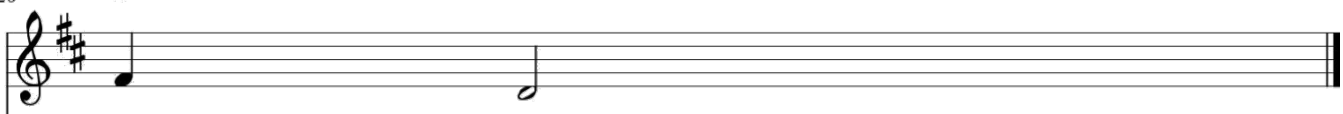
Bp. B

Bp. C

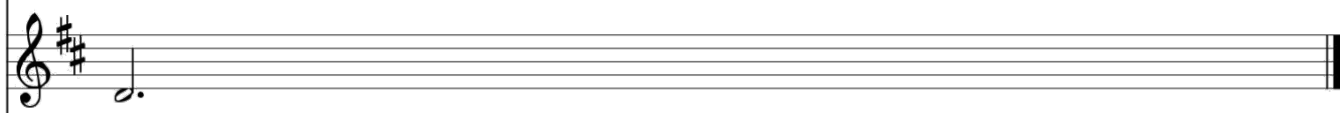
S. Rec.

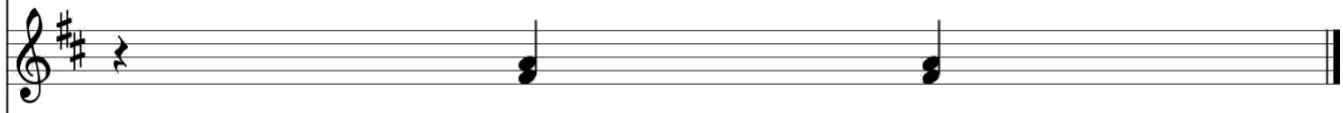
20

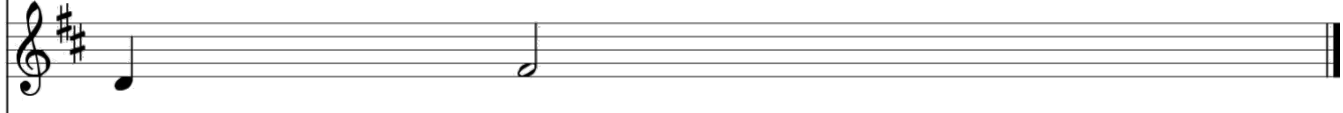
I

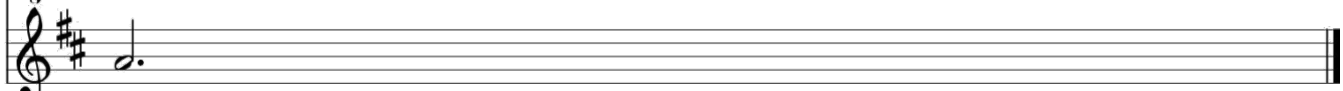
Mel.

hii - pii.

Bp. A

Bp. B

Bp. C

S. Rec.

Metsänvartija

64

Tiina Perkiö

I V I I I IV I I

Melodia

Sopraanonokkahuilu

Bassopala A

Bassopala B

Bassopala C

Rumpu

Guiro

Met - sä - sä kul - kee, tal - lus - taa met - sän - var - ti - ja.

The musical score is written in G major (one sharp) and common time (C). The melody line is in treble clef and includes lyrics with fingerings: 'Met - sä - sä kul - kee, tal - lus - taa met - sän - var - ti - ja.' The accompaniment consists of six parts: Sopraanonokkahuilu (soprano saxophone), Bassopala A (bassoon), Bassopala B (bassoon), Bassopala C (bassoon), Rumpu (drum), and Guiro (guiro). The drum part features a simple pattern of quarter notes and rests. The guiro part features a steady eighth-note accompaniment.

5 I V I I I IV I I

Mel.
 Kos - ka - pa, mis - sä - pä näh - dä saan met - sän - var - ti - jan?

S. Rec.

Bp. A.

Bp. B.

Bp. C.

Dr.

Gro.

9 I I IV IV I I V V

Mel.
 Mil - tä - pä mah - taa näyt - tää - kään met - sän - var - ti - ja?

S. Rec.

Bp. A.

Bp. B.

Bp. C.

Dr.

Gro.

13 I I IV IV I I V V

Mel. Kuu - los - taa - ko lin - nul - ta met - sän - var - ti - ja?

S. Rec.

Bp. A.

Bp. B.

Bp. C.

Dr.

Gro.

17 I V I I I IV I I

Mel. Kur - kis-tan kaik - ki - al - le, myös pie - nen mät - tään al - le.

S. Rec.

Bp. A.

Bp. B.

Bp. C.

Dr.

Gro.

21 I V I I I IV I I

Mel. E-läi-mil-tä ky - syn neu - vo - ja, puil - le ju - tus - te - len.

S. Rec.

Bp. A.

Bp. B.

Bp. C.

Dr.

Gro.

25 I V I I V V I I

Mel. Kuun - te - len lin - tu - jen ta - ri - noi - ta, et - sin kaik - ki - al - ta.

S. Rec.

Bp. A.

Bp. B.

Bp. C.

Dr.

Gro.

Nähdä saan

68

Tiina Perkiö

Melodia

Hm *mf* Em Hm F#m Hm F#m

Il-lan hä-mä-räs - sä kul-jen, tut-kin vaan. On-ko tuo-ta var-ti - jaa

Bassopala A

Bassopala B

Bassopala C

Nokkahuilu

Mel.

4 Hm Hm Hm *f* Em Hm F#m

o - le-mas sa-kaan? Ku - ka tun-tee mät - täät, puut ja pen-saat-kin?

Bp A.

Bp B.

Bp C.

Rec.

7

Hm F#m Hm Hm Hm *mp* Hm

Mel. Tie-tää myös kin e-läi-met, suu-ret, pie-~~h~~net-kin. Lam men kau-niin ran-nal-la

Bp A.

Bp B. *mp*

Bp C. *mp*

Rec. *mp*

10

Hm Hm Hm Hm Hm Hm Hm *p*

Mel. het-ken voin mä le-väh-tää. O-li-si-ko ai-ka ko-tiin taa-sen rien-tää? Hei!

Bp A. *p*

Bp B. *p*

Bp C. *p*

Rec. *p*

14 Hm Hm Hm Hm Hm *mf*

Mel.

Kuu luu ää ni-ä, pien tä ka-hi naa. Silmä kul mas sa jo-ku vi-lah taa. Hei!

Bp A.

Bp B.

Bp C.

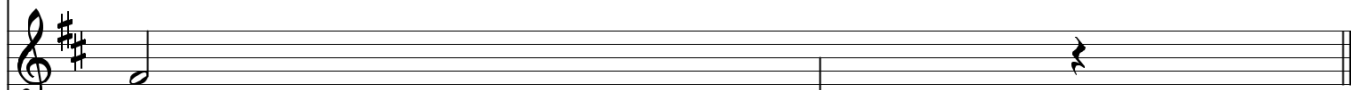
Rec.

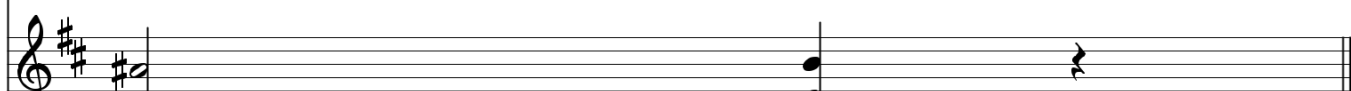
mf

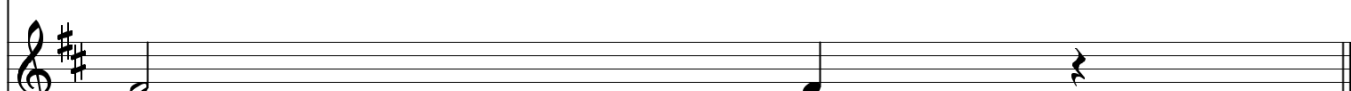
19 F# Hm

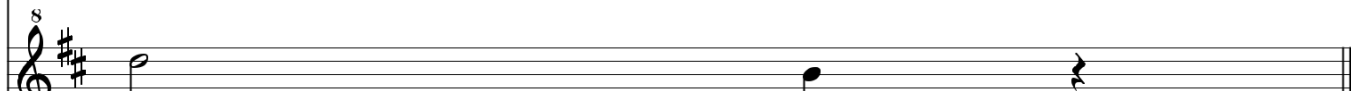
Mel.

Ku - ka siel - lä on?

Bp A.

Bp B.

Bp C.

Rec.

Mikä tuo olento on?

71

Tiina Perkiö

Moderato

Am Em F /G

Melodia

1. Mi-kä tuo o - len - to on? Ku - ka tuo o - len - to

Bassopala A

Bassopala B

Djembe

Rytmiikapulat

4 Am

Mel.

on? On sil - lä

Bp. A

Bp. B

Dj.

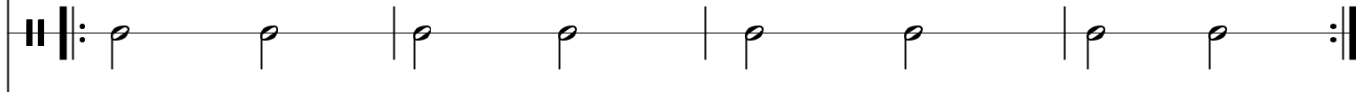
Rk.

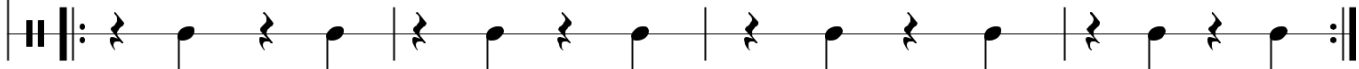
6 Allegro
F C

Mel.

Bp. A

Bp. B

Dj.

Rk.

2. Mikä tuo olento on? Kuka tuo olento on?
On sillä pörheä häntä perässään, se ilmaa tuuletella saa.
3. Mikä tuo olento on? Kuka tuo olento on?
On sillä korvakarvat korvissaan, ne villisti tuulessa heilua saa.
4. Mikä tuo olento on? Kuka tuo olento on?
On sillä pitkä nenä kasvoissaan, se kaikkia tuoksuja haistella saa.
5. Mikä tuo olento on? Kuka tuo olento on?
On sillä pehmeät malletit käpälissään, vielä oman laulun laulaa saa.

Älä pelkää

73

Tiina Perkiö

D D D D D D D A

Melodia

Kantele

Bassopala A

Bassopala B

Bassopala C

Ä-lä pel - kää, lap - sonen pie - ni, vaik ket tun - ne mi - nü -

5 G G D D G G Em Em

Mel.

Kle.

Bp. A

Bp. B

Bp. C

a! O-len ken - ties pe-lot-ta-van nä - köi - nen, mut ta hy - vin lem - pe -

9 Em Em D D D D D A

Mel.
 ä. Mi nä tah - toi-sin löy - tää ys - tä - vän, mut ta mi-nu-a pe - lä -

Kle.

Bp. A

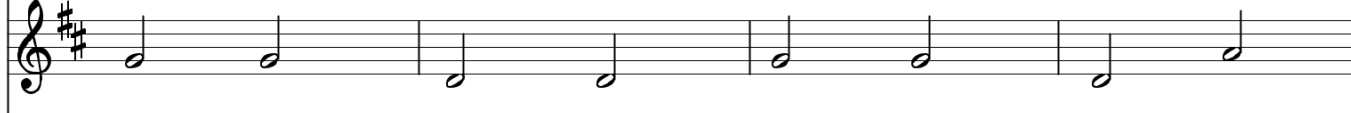
Bp. B

Bp. C

13 G G D D G G D A

Mel.
 tään. Kenties kas - vo-ni näyt - tä-vät ou - doil - ta, taikka muu - ten vie - rail -

Kle.

Bp. A

Bp. B

Bp. C

17 D D Hm Hm F#m F#m Hm Em

Mel. ta. Mi-nä ha-lu-an kul - ke-a kans - sa - si, sul-le näyt - tää kaik - ki

Kle.

Bp. A

Bp. B

Bp. C

21 F#m F#m Hm Hm F#m F#m G A

Mel. sa-lai suu - det. O-len lem - pe - ä ja kilt - ti, us kot - han si-nä mi - nu -

Kle.

Bp. A

Bp. B

Bp. C

25 D D

Mel. a?

Kle.

Bp. A

Bp. B

Bp. C

2. Kuule, metsänvartiija suuri, viel' en tunne sinua.
 Minä kuljen iltahämärässä, enkä näe niin hyvin.
 Kerro minulle jotain sinusta, kohta tunnemme toisemme.
 Hetken kuuntelen, kuuntelen sinua, sitten kuuntele minua.
 Minä haluan kulkea kanssasi, kaiken uuden matkalla oppia.
 Olet pehmeä ja hauska, minä uskon sinua.

Löysin uuden ystävän in C

77

Tiina Perkiö

C C G C C C G C

Melodia

Löy-sin uu - den ys - tä - vän, vie - res - säin nyt kul-kee hän!
Näy-tä mul - le pol-ku - ja, ker-ro nii - tä ta - ru - ja.

Bassopala

Sopraanonokkahuilu

Marssirumpu

5 G G G G G G G G

Mel.

Yh-des - sä nyt kul - jem-menäin, täs - sä men - nään kä - sik - käin.
Yh-des - sä nyt kul - jem-menäin, täs - sä vä - hän pom - pi - taan.

Bp.

S. Rec.

Mil. Dr.

9 C C G C C C G C

Mel.

Löy - sin uu - den ys - tä - vän, i - ha - nan ja tär - ke - än!

Bp.

S. Rec.

Mil. Dr.

Löysin uuden ystävän

79

Tiina Perkiö

I I V I I I V I

Kantele

Musical notation for Kantele part 1, 4/4 time, treble clef, key signature of two sharps (F# and C#). The melody consists of quarter notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4.

Löy-sin uu - den ys - tä - vän, vie-res - säin nyt kul-kee hän!
Näy-tä mul - le pol-ku - ja, ker-ro nii - tä ta - ru - ja.

Kantele (toinen ääni)

Musical notation for Kantele (toinen ääni) part 1, 4/4 time, treble clef, key signature of two sharps (F# and C#). The melody consists of quarter notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4.

Sopraanonokkahuilu

Musical notation for Sopraanonokkahuilu part 1, 4/4 time, treble clef, key signature of two sharps (F# and C#). The melody consists of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4.

Djembe

Musical notation for Djembe part 1, 4/4 time, bass clef. The rhythm consists of quarter notes: G2, A2, B2, C3, B2, A2, G2, F#2, E2, D2, C2.

5 V V V V V V V V

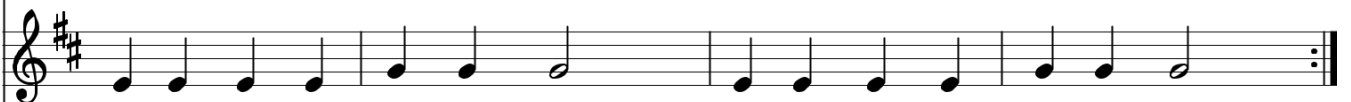
Kle.

Musical notation for Kle. part 2, 4/4 time, treble clef, key signature of two sharps (F# and C#). The melody consists of quarter notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4.

Yh-des - sä nyt kul - jemme näin, täs - sä men - nään kä - sik - käin.
Yh-des - sä nyt kul - jemme näin, täs - sä vä - hän pom - pi - taan.

Kle. 2

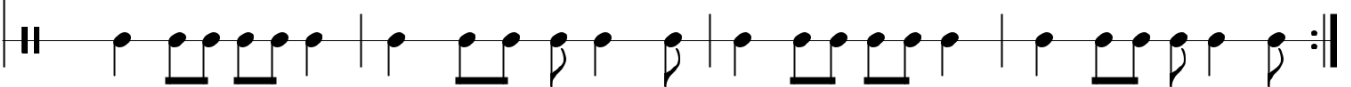
Musical notation for Kle. 2 part 2, 4/4 time, treble clef, key signature of two sharps (F# and C#). The melody consists of quarter notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4.

S. Rec.

Musical notation for S. Rec. part 2, 4/4 time, treble clef, key signature of two sharps (F# and C#). The melody consists of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4.

Dj.

Musical notation for Dj. part 2, 4/4 time, bass clef. The rhythm consists of quarter notes: G2, A2, B2, C3, B2, A2, G2, F#2, E2, D2, C2.

9 I I V I I I V I

Kle.

Löy - sin uu - den ys - tä - vän, i - ha - nan ja tär - ke - än!

Kle. 2

S. Rec.

Dj.